

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 6ης Μαρτίου 2001 *

Στην υπόθεση C-274/99 P,

Bernard Connolly, πρώην υπάλληλος της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, κάτοικος Λονδίνου (Ηνωμένο Βασίλειο), εκπροσωπούμενος από τους J. Sambon και P.-P. van Gehuchten, avocats, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

αναιρεσείων,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως κατά της αποφάσεως του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (πρώτο τμήμα) της 19ης Μαΐου 1999 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-34/96 και T-163/96, Connolly κατά Επιτροπής (Συλλογή Υπ.Υπ. 1999, σ. I-A-87 και II-463), με την οποία ζητείται η εξαφάνιση της αποφάσεως αυτής,

όπου ο έτερος διάδικος είναι

η **Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων**, εκπροσωπούμενη από τον G. Valsesia, κύριο νομικό σύμβουλο, και τον J. Currell, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, επικουρούμενος από τον D. Waelbroeck, avocat, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής πρωτοδίκως,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους G. C. Rodríguez Iglesias, Πρόεδρο, C. Gulmann, A. La Pergola, M. Wathelet (εισηγητή) και Β. Σκουρή, προέδρους τμήματος, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet, P. Jann, L. Sevón, R. Schintgen και N. Colneric, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
γραμματέας: R. Grass,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις αγορεύσεις των διαδίκων κατά τη συνεδρίαση της 12ης Σεπτεμβρίου 2000,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 19ης Οκτωβρίου 2000,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 20 Ιουλίου 1999, ο B. Connolly άσκησε, δυνάμει του άρθρου 49 του Οργανισμού ΕΚ και των αντιστοίχων διατάξεων των Οργανισμών ΕΚΑΧ και ΕΚΑΕ του Δικαστηρίου, αναίρεση

κατά της απόφασης που εξέδωσε στις 19 Μαΐου 1999 το Πρωτοδικείο στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-34/96 και T-163/96, Connolly κατά Επιτροπής (Συλλογή Υπ. Υπ. 1999, σ. I-A-87 και II-463, στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση), με την οποία απορρίφθηκε, αφενός, η προσφυγή ακυρώσεως που είχε ασκηθεί κατά της από 7 Δεκεμβρίου 1995 γνώμης του πειθαρχικού συμβουλίου και της από 16 Ιανουαρίου 1996 απόφασης της αρμόδιας για τους διορισμούς αρχής (στο εξής: ΑΔΑ) να παυθεί ο προσφεύγων χωρίς απώλεια των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων του (στο εξής: απόφαση περί παύσεως) και, αφετέρου, το αίτημά του περί αποζημιώσεως.

Το νομικό πλαίσιο

- 2 Κατά το άρθρο 11 του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (στο εξής: ΚΥΚ)

«Ο υπάλληλος οφείλει να ασκεί τα καθήκοντά του και να ρυθμίζει τη συμπεριφορά του λαμβάνοντας αποκλειστικά υπόψη τα συμφέροντα των Κοινοτήτων, χωρίς να ζητεί ή να δέχεται οδηγίες από κυβέρνηση, αρχή, οργάνωση ή πρόσωπο ξένο προς το όργανο στο οποίο ανήκει.

Ο υπάλληλος δεν δύναται να δεχθεί από οποιαδήποτε κυβέρνηση ή πηγή ξένη προς το όργανο στο οποίο ανήκει, χωρίς άδεια της αρμόδιας για τους διορισμούς αρχής, τιμητική διάκριση, παράσημο, εύνοια, δωρεά ή αμοιβή οποιασδήποτε φύσεως εκτός αν πρόκειται για υπηρεσίες που έχουν παρασχεθεί είτε πριν από τον διορισμό του είτε κατά τη διάρκεια ειδικής αδείας για την εκπλήρωση στρατιωτικής ή ανάλογης πολιτικής θητείας και στο πλαίσιο των υπηρεσιών αυτών.»

3 Το άρθρο 12 του ΚΥΚ ορίζει:

«Ο υπάλληλος πρέπει να αποφεύγει κάθε πράξη και ειδικότερα κάθε δημόσια έκφραση, η οποία δύναται να θίξει την αξιοπρέπεια του λειτουργήματός του.

[...]

Αν ο υπάλληλος προτίθεται να ασκήσει εξωτερική δραστηριότητα, αμειβόμενη ή μη, ή να εκτελέσει υπηρεσία εκτός των Κοινοτήτων, οφείλει να ζητήσει τη σχετική άδεια από την αρμόδια για τους διορισμούς αρχή. Η άδεια αυτή δεν χορηγείται αν η δραστηριότητα ή η υπηρεσία είναι ικανές να παραβιάσουν την ανεξαρτησία του υπαλλήλου ή να επιφέρουν ζημία στη δραστηριότητα των Κοινοτήτων.»

4 Το άρθρο 17, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ προβλέπει:

«Ο υπάλληλος έχει την υποχρέωση να μη δημοσιεύει και να μη δίδει για δημοσίευση, μόνος ή σε συνεργασία με άλλους, οποιοδήποτε κείμενο του οποίου το αντικείμενο συνδέεται με τη δραστηριότητα των Κοινοτήτων χωρίς την άδεια της αρμόδιας για τους διορισμούς αρχής. Η άδεια αυτή χορηγείται μόνον αν η προγραμματιζόμενη δημοσίευση είναι τέτοιας φύσεως ώστε να μη θέτει σε κίνδυνο τα συμφέροντα των Κοινοτήτων.»

Το ιστορικό της διαφοράς

5 Τα πραγματικά περιστατικά που αποτελούν το ιστορικό της προσφυγής παρατίθενται στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση:

«1 Κατά τον χρόνο των περιστατικών, ο προσφεύγων B. Connolly ήταν υπάλληλος του βαθμού Α 4, κλιμάκιο 4, της Επιτροπής και προϊστάμενος της διοικητικής μονάδας 3 ‘ΕΝΣ, εθνικές και κοινοτικές νομοσυντακτικές πολιτικές’ της διεύθυνσης Δ ‘νομοσυντακτικές υποθέσεις’ της γενικής διεύθυνσης οικονομικών και χρηματοδοτικών υποθέσεων (ΓΔ ΙΙ) [...].

2 Από το 1991 ο B. Connolly υπέβαλε τρεις σχέδια άρθρων αφορώντων την εφαρμογή νομοσυντακτικών θεωριών, την εξέλιξη του ευρωπαϊκού νομοσυντακτικού συστήματος και τις νομοσυντακτικές επιπτώσεις της λευκής βίβλου στο μέλλον της Ευρώπης, αντίστοιχα, χωρίς να λάβει την προβλεπόμενη στο άρθρο 17, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ [...].

3 Ο B. Connolly υπέβαλε στις 24 Απριλίου 1995, κατ’ εφαρμογή του άρθρου 40 του ΚΥΚ, αίτηση για τη λήψη τρίμηνης αδείας άνευ αποδοχών, αρχόμενης από τις 3 Ιουλίου 1995, διευκρινίζοντας ότι οι λόγοι της αιτήσεώς του ήταν: α) να παρασταθεί στο τέκνο του, κατά τη διάρκεια των σχολικών διακοπών, κατά την προετοιμασία του για την εισαγωγή του σε πανεπιστήμιο του Ηνωμένου Βασιλείου, β) να δώσει τη δυνατότητα στον πατέρα του να διέλθει ορισμένο χρονικό διάστημα με την οικογένειά του, και γ) να αφιερώσει τον απαιτούμενο χρόνο προβληματισμού επί θεμάτων οικονομικής και πολιτικής θεωρίας και να “αποκαταστήσει τη σχέση του με τη λογοτεχνία”. Η Επιτροπή του χορήγησε την άδεια με απόφαση της 2ας Ιουνίου 1995.

- 4 Με έγγραφο της 18ης Αυγούστου 1995, ο B. Connolly ζήτησε την επανένταξη του στην Επιτροπή μετά τη λήξη της αδειας του άνευ αποδοχών. Με απόφαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1995, η Επιτροπή έκανε δεκτή την επανένταξή του στη θέση του από 4ης Οκτωβρίου 1995.
- 5 Κατά τη διάρκεια της αδειας του άνευ αποδοχών, ο B. Connolly δημοσίευσε βιβλίο με τίτλο: *The rotten heart of Europe. The dirty war for Europe's money*, χωρίς να ζητήσει προηγουμένως την κατά το άρθρο 17, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ άδεια.
- 6 Στις αρχές Σεπτεμβρίου, και συγκεκριμένα από τις 4 έως τις 10 Σεπτεμβρίου 1995, δημοσιεύθηκαν στον ευρωπαϊκό και κυρίως στον βρετανικό Τύπο ορισμένα άρθρα αφορώντα το βιβλίο.
- 7 Με έγγραφο της 6ης Σεπτεμβρίου 1995, ο γενικός διευθυντής προσωπικού και διοικήσεως, υπό την ιδιότητά του ως αρμόδια για τους διορισμούς αρχή [...], ενημέρωσε τον προσφεύγοντα σχετικά με την απόφασή του να κινήσει εις βάρος του πειθαρχική διαδικασία λόγω παραβάσεως των άρθρων 11, 12 και 17 του ΚΥΚ και τον κάλεσε σε ακρόαση, σύμφωνα με το άρθρο 87 του ΚΥΚ.
- 8 Στις 12 Σεπτεμβρίου 1995 πραγματοποιήθηκε η πρώτη ακρόαση του προσφεύγοντος, κατά τη διάρκεια της οποίας ο τελευταίος υπέβαλε γραπτή δήλωση, σύμφωνα με την οποία δεν επρόκειτο να απαντήσει σε καμία ερώτηση αν προηγουμένως δεν ενημερωνόταν επί των συγκεκριμένων παραβάσεων που του προσάπτονταν.
- 9 Με έγγραφο της 13ης Σεπτεμβρίου, η ΑΔΑ διευκρίνισε στον προσφεύγοντα ότι οι προσαπτόμενες σ' αυτόν παραβάσεις συνίσταντο στην έκδοση του βιβλίου του, στη δημοσίευση αποσπασμάτων του στην ημερήσια εφημερίδα *The Times*, καθώς και στις δηλώσεις του στα πλαίσια συνεντεύξεως στο ίδιο έντυπο, χωρίς ο ενδιαφερόμενος να έχει ζητήσει την προς τούτο απαιτούμενη άδεια, τον κάλεσε

δε εκ νέου σε ακρόαση επί των ως άνω περιστατικών υπό το φως των απορροουσών από τα άρθρα 11, 12 και 17 του ΚΥΚ υποχρεώσεών του.

- 10 Στις 26 Σεπτεμβρίου 1995, στα πλαίσια της δεύτερης ακροασεώς του, ο προσφεύγων αρνήθηκε να απαντήσει στις υποβληθείσες ερωτήσεις και κατέθεσε γραπτή δήλωση με την οποία υποστήριξε ότι, κατά την εκτίμησή του, ήταν δυνατή η δημοσίευση, χωρίς προηγούμενη άδεια, έργου, εφόσον, όταν το έπραξε, τελούσε σε κατάσταση αδειας άνευ αποδοχών. Ο προσφεύγων πρόσθεσε ότι υπεύθυνος για τη δημοσίευση στον Τύπο αποσπασμάτων του βιβλίου του ήταν ο εκδότης του και ότι ορισμένες από τις δηλώσεις του που περιελάμβανε η προαναφερθείσα συνέντευξη είχαν αποδοθεί εσφαλμένα στον ίδιο. Τέλος, ο B. Connolly αμφισβήτησε την αντικειμενικότητα της κινηθείσας εις βάρος του πειθαρχικής διαδικασίας ενόψει, ιδίως, των αφορμών τον ίδιο δηλώσεων στον Τύπο του προέδρου και του εκπροσώπου της Επιτροπής, καθώς και την τήρηση της εμπιστευτικότητας της εν λόγω διαδικασίας.

- 11 Με απόφαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1995, εκδοθείσα δυνάμει του άρθρου 88 του ΚΥΚ, η ΑΔΑ έθεσε τον προσφεύγοντα σε αργία από τις 3 Οκτωβρίου 1995, με παρακράτηση του ημίσεος του βασικού μισθού του καθόλη τη διάρκεια ισχύος της θέσεως σε αργία.

- 12 Η ΑΔΑ αποφάσισε στις 4 Οκτωβρίου 1995 να ζητήσει από το πειθαρχικό συμβούλιο να επιληφθεί, κατ' εφαρμογή του άρθρου 1 του παραρτήματος ΙΧ του ΚΥΚ (στο εξής: παράρτημα ΙΧ).

[...]

- 16 Το πειθαρχικό συμβούλιο εξέδωσε τη γνώμη του στις 7 Δεκεμβρίου 1995, την κοινοποίησε στον προσφεύγοντα στις 15 Δεκεμβρίου 1995 και πρότεινε την επιβολή στον B. Connolly της ποινής της παύσεως, χωρίς απώλεια των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων του [...].

- 17 Κατ' εφαρμογή του άρθρου 7, τρίτο εδάφιο, του παραρτήματος ΙΧ, η ΑΔΑ δέχθηκε στις 9 Ιανουαρίου 1996 τον προσφεύγοντα σε ακρόαση.
- 18 Με απόφαση της 16ης Ιανουαρίου 1996, η ΑΔΑ επέβαλε στον προσφεύγοντα την προβλεπόμενη στο άρθρο 86, παράγραφος 2, στοιχείο στ', του ΚΥΚ ποινή, ήτοι την παύση χωρίς κατάργηση ή μείωση των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων του [...].
- 19 Η απόφαση περί παύσεως αιτιολογείται ως εξής:

“εκτιμώντας ότι ο Β. Connolly διορίστηκε στις 16 Μαΐου 1990 προϊστάμενος της διοικητικής μονάδας [Π.Δ.3].

εκτιμώντας ότι, στα πλαίσια των καθηκόντων του, ο Β. Connolly ήταν, μεταξύ άλλων, υπεύθυνος για την προετοιμασία και συμμετοχή στις εργασίες της νομοσυντακτικής επιτροπής, της υποεπιτροπής νομοσυντακτικής πολιτικής και της επιτροπής των [διοικητών], για την παρακολούθηση των νομοσυντακτικών πολιτικών εντός των κρατών μελών και για την ανάλυση των νομοσυντακτικών επιπτώσεων της εφαρμογής της οικονομικής και νομοσυντακτικής ενώσεως·

εκτιμώντας ότι ο Β. Connolly είναι ο συγγραφέας και δημοσίευσε στις αρχές Σεπτεμβρίου 1995 βιβλίο με τίτλο *The Rotten Heart of Europe*·

εκτιμώντας ότι το βιβλίο αυτό αφορά την εξέλιξη της διαδικασίας της ευρωπαϊκής ενοποίησης κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών στον οικονομικό και νομοσυντακτικό τομέα και ότι η σύλληψή του έγινε με βάση την επαγγελματική πείρα του Β. Connolly κατά την άσκηση των καθηκόντων του εντός της Επιτροπής·

εκτιμώντας ότι ο B. Connolly δεν ζήτησε την άδεια της ΑΔΑ για τη δημοσίευση του εν λόγω βιβλίου σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 17 του ΚΥΚ στις οποίες εμπίπτουν όλοι οι υπάλληλοι·

εκτιμώντας ότι ο B. Connolly ήταν αδύνατο να αγνοεί ότι η ως άνω άδεια δεν του χορηγήθηκε για τους ίδιους λόγους με εκείνους που είχαν υπαγορεύσει την άρνηση προγενεστέρων εγκρίσεων δημοσίευσεως άρθρων στα οποία εξέθετε τις σκέψεις του που αποτελούν το ουσιαστικό περιεχόμενο και του παρόντος βιβλίου·

εκτιμώντας ότι ο B. Connolly αναφέρει στο πρόλογο του βιβλίου *The Rotten Heart of Europe* ότι κίνητρο για τη συγγραφή του ήταν το γεγονός ότι είχε ζητήσει άδεια δημοσίευσεως ενός κεφαλαίου σχετικά με το ΕΝΣ για άλλο βιβλίο, ότι η άδεια δεν του χορηγήθηκε και ότι έκρινε ότι ήταν σημαντικό να επεξεργαστεί εκ νέου το ως άνω κεφάλαιο και να το εκδώσει υπό μορφή βιβλίου·

εκτιμώντας ότι ο B. Connolly ενέκρινε και συνεργάστηκε ενεργά για την προώθηση του βιβλίου του, ιδίως με συνέντευξή του στην ημερήσια εφημερίδα *The Times* της 4ης Σεπτεμβρίου 1995, ημερομηνίας δημοσίευσεως από το ίδιο έντυπο και αποσπασμάτων του βιβλίου του, καθώς και με άρθρο που δημοσιεύθηκε στην *Times* της 6ης Σεπτεμβρίου 1995·

εκτιμώντας ότι ο B. Connolly ήταν αδύνατο να αγνοεί ότι η δημοσίευση του έργου του αντανakλούσε προσωπική γνώμη που ερχόταν σε αντίθεση με την ακολουθητέα γραμμή που χάραξε η Επιτροπή ως θεσμικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένώσεως υπεύθυνο για την επιδίωξη υπέρτερου στόχου και για την επιλογή θεμελιώδους πολιτικής εγγεγραμμένης στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως είναι η οικονομική και νομοσυντακτική ένωση·

εκτιμώντας ότι, με την ως άνω συμπεριφορά του, ο B. Connolly έβλαψε σοβαρά τα συμφέροντα των Κοινοτήτων και σπύλωσε την εικόνα και την υπόληψη του θεσμικού οργάνου·

εκτιμώντας ότι ο B. Connolly αναγνωρίζει ότι εισέπραξε τα συγγραφικά δικαιώματα που του κατέβαλαν οι εκδότες ως ανταμοιβή για τη δημοσίευση του έργου του·

εκτιμώντας ότι η συνολική συμπεριφορά του B. Connolly έθιξε την αξιοπρέπεια του λειτουργήματός του ως υπαλλήλου, η συμπεριφορά του οποίου πρέπει να ρυθμίζεται με αποκλειστικό γνώμονα τα συμφέροντα της Επιτροπής·

εκτιμώντας ότι, λόγω του ότι βρέθηκε συχνά αντιμέτωπος με μη έγκριση αδειών δημοσιεύσεως, η φύση και η σοβαρότητα των εν λόγω παραβάσεων δεν μπορούν να αγνοούνται από επιδεικνύοντα συνήθη επιμέλεια υπάλληλο του βαθμού και των ευθυνών του·

εκτιμώντας ότι ουδέποτε, αγνοώντας τις υποχρεώσεις του περί εντιμότητας έναντι του θεσμικού οργάνου, ο B. Connolly ειδοποίησε τους ιεραρχικά προϊσταμένους του για την πρόθεσή του να δημοσιεύσει το εν λόγω έργο ενώ εξακολουθούσε να υπόκειται, ως υπάλληλος τελών σε άδεια άνευ αποδοχών, στις υποχρεώσεις του περί διακριτικότητας·

εκτιμώντας ότι η συμπεριφορά του B. Connolly κατέφερε, λόγω της σοβαρότητάς της, ανεπανόρθωτο πλήγμα στη σχέση εμπιστοσύνης που η Επιτροπή νομιμοποιείται να απαιτεί από τους υπαλλήλους της και καθιστά ως εκ τούτου ανέφικτη τη συνέχιση οποιασδήποτε εργασιακής σχέσεως με το θεσμικό όργανο·

[...]”

- 20 Με έγγραφο της 7ης Μαρτίου 1996, το οποίο πρωτοκολλήθηκε στη Γενική Γραμματεία της Επιτροπής στις 14 Μαρτίου 1996, ο προσφεύγων υπέβαλε ένσταση δυνάμει του άρθρου 90, παράγραφος 2, του ΚΥΚ κατά της γνώμης του πειθαρχικού συμβουλίου και της αποφάσεως περί παύσεώς του.

[...]

- 21 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 13 Μαρτίου 1996, ο προσφεύγων άσκησε προσφυγή με αντικείμενο την ακύρωση της γνώμης του πειθαρχικού συμβουλίου (υπόθεση T-34/96).

[...]

- 23 Στις 18 Ιουλίου 1996 κοινοποιήθηκε στον προσφεύγοντα η ρητή απόφαση απορρίψεως της ενστάσεως που είχε υποβάλει κατά της γνώμης του πειθαρχικού συμβουλίου και της αποφάσεως περί παύσεώς του.

- 24 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 18 Οκτωβρίου 1996, ο προσφεύγων άσκησε προσφυγή/αγωγή με αντικείμενο την ακύρωση της γνώμης του πειθαρχικού συμβουλίου και της αποφάσεως περί παύσεώς του, καθώς και την καταβολή αποζημιώσεως (υπόθεση T-163/96).

[...]

30 Κατά τη συζήτηση ακροατηρίου, ελήφθη υπό σημείωση ότι τα αιτήματα και οι λόγοι που προβλήθηκαν στα πλαίσια της προσφυγής T-34/96 επαναλαμβάνονταν στο ακέραιο με την προσφυγή T-163/96 και ότι κατά συνέπεια ο προσφεύγων παραιτούνταν της προσφυγής του στην υπόθεση T-34/96.»

Η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

6 Ενώπιον του Πρωτοδικείου, ο B. Connolly προέβαλε επτά λόγους προς στήριξη των αιτημάτων του περί ακυρώσεως της γνώμης του πειθαρχικού συμβουλίου και της αποφάσεως για την παύση του. Ο πρώτος λόγος ακυρώσεως αντλούνταν από παρατυπίες κατά τη διεξαγωγή της πειθαρχικής διαδικασίας. Ο δεύτερος στηριζόταν στην έλλειψη αιτιολογίας, στην παράβαση, εκ μέρους του πειθαρχικού συμβουλίου, του άρθρου 7 του παραρτήματος ΙΧ, στην προσβολή των δικαιωμάτων του άμυνας, καθώς και στην παραβίαση της αρχής περί χρηστής διοικήσεως. Με τον τρίτο, τέταρτο και πέμπτο λόγο, ο B. Connolly επικαλέστηκε αντίστοιχα παράβαση των άρθρων 11, 12 και 17 του ΚΥΚ. Ο έκτος λόγος αφορούσε πρόδηλη πλάνη περί την εκτίμηση και παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας. Τέλος, ο έβδομος λόγος αντλούνταν από κατάχρηση εξουσίας.

Επί του πρώτου λόγου, που αντλείται από παρατυπίες κατά τη διεξαγωγή της πειθαρχικής διαδικασίας

7 Ο B. Connolly προσήψε ιδίως στο πειθαρχικό συμβούλιο και στην ΑΔΑ ότι έλαβαν υπόψη στοιχεία που δεν είχαν υποβληθεί κατά την πειθαρχική διαδικασία, ήτοι, αφενός, την αιτίαση ότι το έργο του απηχούσε γνώμη ασυμβίβαστη με την πολιτική της Επιτροπής ενόψει της υλοποιήσεως της οικονομικής και νομοσυντακτικής ενώσεως,

αφετέρου, το γεγονός ότι ήταν συντάκτης άρθρου που δημοσιεύθηκε στις 6 Σεπτεμβρίου 1995 στην ημερησία εφημερίδα *The Times* και συμμετέσχε σε τηλεοπτική εκπομπή στις 26 Σεπτεμβρίου 1995. Προσήψε επίσης στο πειθαρχικό συμβούλιο ότι δεν συνέταξε έκθεση επί του συνόλου της υποθέσεως και στον πρόεδρο του ως άνω οργάνου ότι συμμετέσχε ενεργά και μεροληπτικά στις εργασίες του.

Επί του συνυπολογισμού στοιχείων που δεν είχαν υποβληθεί στα πλαίσια της πειθαρχικής διαδικασίας

8 Το Πρωτοδικείο έκρινε ιδίως τα ακόλουθα:

«44 Επιβάλλεται περαιτέρω η απόρριψη του επιχειρήματος του προσφεύγοντος ότι η αναφορά της ΑΔΑ, με την οποία ζητούνταν και η σύγκληση του πειθαρχικού συμβουλίου, δεν περιελάμβανε μεταξύ των προσαπτομένων πραγματικών περιστατικών το περιεχόμενο του βιβλίου, αλλά περιοριζόταν να αναφερθεί σε τυπικές παραβάσεις των άρθρων 11, 12 και 17 του ΚΥΚ. Συναφώς, πρέπει να αναγνωρισθεί ότι από την ως άνω αναφορά προέκυπτε, χωρίς αμφισημίες, ότι το περιεχόμενο του επίδικου έργου, ιδίως δε η εχθρική φύση του, συνιστούσαν ένα από τα προσαπτόμενα στον προσφεύγοντα πραγματικά περιστατικά. Ειδικότερα, στα σημεία 23 επ. της αναφοράς, η ΑΔΑ επικαλέστηκε παράβαση του άρθρου 12 του ΚΥΚ για τον λόγο ότι “η δημοσίευση του βιβλίου θίγει αφεαυτής της την αξιοπρέπεια του λειτουργήματος του B. Connolly, εφόσον υπήρξε προϊστάμενος της διοικητικής μονάδας [...] που ήταν επιφορτισμένη, εντός της Επιτροπής, με τα ζητήματα που θίγει στο βιβλίο του” και ότι, “επιπλέον, με το βιβλίο του, ο B. Connolly εκτοξεύει απαξιωτικές και αβάσιμες επιθέσεις εναντίον επιτρόπων και άλλων μελών του προσωπικού της Επιτροπής κατά τρόπο μειωτικό για το λειτουργημά του και ανυπόληπτο για την Επιτροπή, σε αντίθεση προς τις απορρέουσες από το άρθρο 12 υποχρεώσεις του”. Ακολούθως, η αναφορά μνημόνευε ρητώς ορισμένες εκφράσεις του προσφεύγοντος από το έργο του και περιελάμβανε, ως παράρτημα, ορισμένα αποσπάσματα του επίδικου βιβλίου.

- 45 Έπεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 1 του παραρτήματος ΙΧ, η αναφορά της ΑΔΑ εξέθετε με επαρκή σαφήνεια τα αποδιδόμενα στον προσφεύγοντα πραγματικά περιστατικά, ώστε ο τελευταίος να είναι σε θέση να ασκήσει τα δικαιώματά του άμυνας.
- 46 Την ερμηνεία αυτή επιβεβαιώνει περαιτέρω το γεγονός ότι, όπως προκύπτει από το πρακτικό της ακρόασης του προσφεύγοντος ενώπιον του πειθαρχικού συμβουλίου, ο Β. Connolly έδωσε συναφώς εξηγήσεις επανειλημμένα επί του αντικειμένου και του περιεχομένου του έργου του.
- 47 Εξάλλου, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, κατά την τελευταία ακρόασή του εκ μέρους της ΑΔΑ στις 9 Ιανουαρίου 1996, ο προσφεύγων δεν ισχυρίστηκε ότι η γνώμη του πειθαρχικού συμβουλίου θεμελιωνόταν σε αιτιάσεις που έπρεπε να εκληφθούν ως νέα πραγματικά περιστατικά, ούτε ζήτησε να κινηθεί εκ νέου η πειθαρχική διαδικασία, όπως θα μπορούσε να πράξει βάσει του άρθρου 11 του παραρτήματος ΙΧ (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση του Πρωτοδικείου της 26ης Ιανουαρίου 1995 στην υπόθεση T-549/93, D κατά Επιτροπής, Συλλογή - Υπ.Υπ. 1995, σ. ΙΙ-43, σκέψη 55).
- 48 Ως προς το επιχείρημα ότι το γεγονός ότι δημοσίευσε άρθρο με σκοπό την προώθηση του βιβλίου του στις 6 Σεπτεμβρίου 1995 και ότι συμμετέχε σε τηλεοπτική εκπομπή στις 26 Σεπτεμβρίου 1995 δεν περιελήφθη στα πραγματικά περιστατικά που του προσήφθησαν με την αναφορά προς σύγκληση του πειθαρχικού συμβουλίου, αρκεί να διαπιστωθεί ότι, σε αντίθεση προς όσα ισχυρίζεται, η ΑΔΑ αναφέρεται ρητώς επ' αυτού στο σημείο 19 της αναφοράς της.
- 49 Ενόψει του συνόλου των στοιχείων αυτών, το πρώτο σκέλος του λόγου ακυρώσεως είναι, συνακόλουθα, απορριπτέο.»

Επί της μη συντάξεως εκθέσεως προς υποβολή ενώπιον του πειθαρχικού συμβουλίου

9 Το Πρωτοδικείο έκρινε ιδίως ότι:

«73 Εν προκειμένω, όπως προκύπτει από το πρακτικό της πρώτης συνεδριάσεως του πειθαρχικού συμβουλίου, ο πρόεδρος όρισε, σύμφωνα με το άρθρο 3 του παραρτήματος ΙΧ, ένα από τα μέλη του πειθαρχικού συμβουλίου ως εισηγητή προκειμένου να συντάξει έκθεση επί του συνόλου της υποθέσεως. Ασφαλώς, καίτοι από τα προσκομισθέντα στον φάκελο της δικογραφίας πρακτικά συνάγεται ότι ο εισηγητής δεν ήταν το μόνο από τα μέλη του πειθαρχικού συμβουλίου που υπέβαλε ερωτήσεις στον προσφεύγοντα και στον μάρτυρα κατά τις ακροάσεις, δεν μπορεί, μολοντούτο να εξαχθεί εξ αυτού ότι δεν ασκήθηκαν τα καθήκοντα του εισηγητή.

74 Εξάλλου, όσον αφορά την αιτίαση ότι δεν συντάχθηκε έκθεση για το σύνολο της υποθέσεως, επιβάλλεται να υπογραμμιστεί ότι το άρθρο 3 του παραρτήματος ΙΧ περιορίζεται στην πρόβλεψη της αποστολής του εισηγητή, χωρίς να προϋποθέτει ειδικούς τύπους σχετικά με την εκπλήρωσή της, όπως η σύνταξη γραπτής εκθέσεως ή η κοινοποίησή της στους ενδιαφερομένους. Επομένως, δεν αποκλείεται η δυνατότητα υποβολής προφορικών εκθέσεως από τον εισηγητή στα λοιπά μέλη του πειθαρχικού συμβουλίου. Εν προκειμένω, ο προσφεύγων δεν αποδεικνύει ότι δεν υποβλήθηκε παρόμοια έκθεση. Επιπλέον, ο προσφεύγων δεν προσκομίζει το παραμικρό αποδεικτικό στοιχείο ότι το πειθαρχικό συμβούλιο δεν προέβη σε αρκούντως πλήρη έρευνα, ώστε να του παρέχονται όλες οι προβλεπόμενες από τον ΚΥΚ εγγυήσεις (βλ. απόφαση [της 29ης Ιανουαρίου 1985] στην υπόθεση 228/83, F. κατά Επιτροπής [Συλλογή 1985, σ. 275], σκέψη 30, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 28ης Ιουνίου 1996 στην υπόθεση T-500/93, Υ κατά Δικαστηρίου, Συλλογή Υπ.Υπ. 1996, σ. II-977, σκέψη 52), και, ότι, συνακόλουθα, δεν κατέστη εφικτό να αποφανθεί έχοντας πλήρη γνώση της υποθέσεως. Υπό τις περιστάσεις αυτές, η επιχειρηματολογία του προσφεύγοντος είναι απορριπτέα.

[...]

76 Επομένως, το τρίτο σκέλος του λόγου ακυρώσεως είναι απορριπτέο.»

Επί της αντικανονικής συμμετοχής του προέδρου του πειθαρχικού συμβουλίου στη διαδικασία

10 Το Πρωτοδικείο έκρινε ιδίως ότι:

«82 Εν προκειμένω, όπως προκύπτει από την ίδια τη διατύπωση της γνώμης του πειθαρχικού συμβουλίου, ο πρόεδρος του δεν απαιτήθηκε να συμμετάσχει στην ψηφοφορία επί της γνώμης, η οποία υιοθετήθηκε κατά πλειοψηφία από τα υπόλοιπα τέσσερα μέλη του. Όπως προκύπτει επίσης από τα πρακτικά που προσκομίστηκαν στον φάκελο της δικογραφίας, με την έναρξη των συζητήσεων, ο πρόεδρος του πειθαρχικού συμβουλίου αρκέστηκε να καλέσει τα μέλη του να εκτιμήσουν αν είχαν αποδειχθεί τα αποδιδόμενα στον Β. Connolly πραγματικά περιστατικά και να προσδιορίσουν το ύψος της επιβλητέας ποινής, γεγονός που εμπίπτει στη συνήθη άσκηση των προνομίων του. Επομένως, ο προσφεύγων δεν μπορεί να επικαλεστεί εγκύτως παράβαση του άρθρου 8 του παραρτήματος ΙΧ με το αιτιολογικό ότι ο πρόεδρος του πειθαρχικού συμβουλίου έλαβε ενεργό μέρος στις συζητήσεις.

83 Εν πάση περιπτώσει, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η παρουσία του προέδρου στις συζητήσεις του πειθαρχικού συμβουλίου καθίσταται αναγκαία προκειμένου, ιδίως, να μπορέσει ο ίδιος, ενδεχομένως, να συμμετάσχει στην ψηφοφορία εν πλήρη γνώσει της υποθέσεως σε περίπτωση ισοψηφίας ή στα πλαίσια της εκδόσεως διαδικαστικής φύσεως αποφάσεων.

84 Η φερόμενη μεροληψία του προέδρου του πειθαρχικού συμβουλίου έναντι του προσφεύγοντος κατά τη διάρκεια των ακροάσεων δεν στηρίζεται περαιτέρω σε κανένα αποδεικτικό στοιχείο. Επομένως, στον βαθμό που, επιπλέον, δεν προβάλλεται ο ισχυρισμός ούτε αποδεικνύεται ότι το πειθαρχικό συμβούλιο παρέβη συγκεκριμένη υποχρέωσή του, ενεργώντας υπό την ιδιότητά του ως ανακριτικού οργάνου, να αποφανθεί κατά τρόπο ανεξάρτητο και αμερόληπτο (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση F. κατά Επιτροπής, σκέψη 16, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 19ης Μαρτίου 1998 στην υπόθεση T-74/96, Τζοάνος κατά Επιτροπής, Συλλογή Υπ.Υπ. 1998, σ. II-343, σκέψη 340), η επιχειρηματολογία του προσφεύγοντος είναι απορριπτέα.

85 Κατόπιν αυτού, το τέταρτο σκέλος του λόγου ακυρώσεως δεν μπορεί να γίνει δεκτό.»

11 Επομένως, το Πρωτοδικείο απέρριψε τον πρώτο λόγο ακυρώσεως.

Επί του δεύτερου λόγου, που αντλείται από την έλλειψη αιτιολογίας και την παράβαση, εκ μέρους του πειθαρχικού συμβουλίου, του άρθρου 7 του παραρτήματος ΙΧ, την προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας και την παραβίαση της αρχής της χρηστής διοικήσεως

12 Ο προσφεύγων είχε προβάλει τον ισχυρισμό ότι η γνώμη του πειθαρχικού συμβουλίου και η απόφαση περί παύσεώς του στερούνταν στην πραγματικότητα, υπό το κάλυμμα τυπικής αιτιολογήσεως, αιτιολογίας, στον βαθμό που είχαν παραμείνει αναπάντητα τα επιχειρήματα που προέβαλε για την υπεράσπισή του, ειδικότερα εκείνα περί της μη εφαρμογής επί των υπαλλήλων που τελούν σε κατάσταση αδείας άνευ αποδοχών του άρθρου 17, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ, περί εσφαλμένης εκ μέρους της ΑΔΑ ερμηνείας του άρθρου 12 αυτού και περί της αντικανονικότητας ορισμένων δηλώσεων εκ μέρους υπευθύνων της Επιτροπής που προδίκασαν την έκβαση της διαδικασίας.

13 Το Πρωτοδικείο έκρινε ιδίως ότι:

«92 Δυνάμει του άρθρου 7 του παραρτήματος ΙΧ, το πειθαρχικό συμβούλιο, βάσει των προσκομισθέντων στοιχείων και λαμβάνοντας υπόψη, κατά περίπτωση, τις γραπτές ή προφορικές δηλώσεις του ενδιαφερομένου και των μαρτύρων, καθώς και τα αποτελέσματα της έρευνας που διενήργησε το πειθαρχικό συμβούλιο, εκδίδει, κατά πλειοψηφία, γνώμη αιτιολογούσα την κύρωση που επισύρουν κατ' αυτό τα προσαπτόμενα στον υπάλληλο πραγματικά περιστατικά.

93 Εξάλλου, όπως προκύπτει από πάγια νομολογία, η αιτιολογία βλαπτικής απόφασης πρέπει να παρέχει στον μεν κοινοτικό δικαστή τη δυνατότητα να ασκεί τον έλεγχο της νομιμότητάς της, στον δε ενδιαφερόμενο τις αναγκαίες ενδείξεις ώστε να γνωρίζει αν η απόφαση είναι βάσιμη (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 20ής Φεβρουαρίου 1997, C-166/95 P, Επιτροπή κατά Daffix, Συλλογή 1997, σ. I-983, σκέψη 23, και της 20ής Νοεμβρίου 1997, C-188/96 P, Επιτροπή κατά V, Συλλογή 1997, σ. I-6561, σκέψη 26· απόφαση του Πρωτοδικείου της 16ης Ιουλίου 1998, T-144/96, Υ κατά Κοινοβουλίου, Συλλογή Υπ.Υπ. 1998, σ. II-1153, σκέψη 21). Το ζήτημα αν η αιτιολογία της επίδικης πράξεως ανταποκρίνεται στις επιταγές του ΚΥΚ πρέπει να εκτιμάται ενόψει όχι μόνο της διατυπώσεώς της αλλ' επίσης και ενόψει της αλληλουχίας της και του συνόλου των νομικών κανόνων που διέπουν το θέμα (προαναφερθείσα απόφαση Υ κατά Κοινοβουλίου, σκέψη 22). Πρέπει να υπογραμμιστεί, συναφώς, ότι, καίτοι το πειθαρχικό συμβούλιο και η ΑΔΑ οφείλουν να μνημονεύουν τα πραγματικά και νομικά στοιχεία, από τα οποία εξαρτάται η νομική θεμελίωση των αποφάσεών τους, και τις εκτιμήσεις που τους ώθησαν στη λήψη τους, πάντως δεν απαιτείται να επιλαμβάνονται όλων των πραγματικών και νομικών σημείων που έθιξε ο ενδιαφερόμενος κατά τη διάρκεια της διαδικασίας (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Ιανουαρίου 1984 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 43/82 και 63/82, VBVB και VBBB κατά Επιτροπής, Συλλογή 1984, σ. 19, σκέψη 22).

94 Εν προκειμένω, όσον αφορά την εφαρμογή του άρθρου 17, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ, το πειθαρχικό συμβούλιο και η ΑΔΑ την αιτιολόγησαν εκτιμώντας ότι “κάθε υπάλληλος εξακολουθεί να υπόκειται [στον ΚΥΚ]”, αφού τονίστηκε ρητώς, με τη γνώμη του πειθαρχικού συμβουλίου, ότι ο προσφεύγων την αμφισβητούσε με το αιτιολογικό ότι τελούσε σε κατάσταση αδειας άνευ αποδοχών. Η εφαρμογή του άρθρου 12 του ΚΥΚ αιτιολογείται επίσης επαρκώς κατά νόμον. Πράγματι, η γνώμη του πειθαρχικού συμβουλίου και η απόφαση περί παύσεως υπενθυμίζουν τα καθήκοντα του προσφεύγοντος, υπογραμμίζουν το περιεχόμενο των όσων υποστηρίζει στο έργο του, καθώς και τον τρόπο εξασφάλισεως της δημοσιεύσεώς του, και καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η συμπεριφορά του προσφεύγοντος υπήρξε στο σύνολό της βλαπτική για την αξιοπρέπεια του λειτουργήματός του. Άρα, η γνώμη και η απόφαση περί παύσεως συνδέουν σαφώς τη συμπεριφορά του προσφεύγοντος με το περιεχόμενο της απαγορεύσεως του άρθρου 12 του ΚΥΚ και εκθέτουν τους βασικούς λόγους για τους οποίους το πειθαρχικό συμβούλιο και η ΑΔΑ έκριναν ότι είχαν παραβιαστεί οι διατάξεις του εν λόγω άρθρου. Το ερώτημα αν παρόμοια εκτίμηση είναι η ενδεδειγμένη επίπτει στην εξέταση της ουσίας και όχι της επαρκούς ή μη αιτιολογήσεως.

95 Όσον αφορά την αιτίαση που αντλείται από το γεγονός ότι δεν δόθηκε απάντηση στο επιχείρημα του προσφεύγοντος ότι ορισμένες δηλώσεις μελών της Επιτροπής έθεταν υπό αμφισβήτηση την αμεροληψία της κινηθείσας εις βάρος του διαδικασίας, όπως προκύπτει από τη δικογραφία, με το συγκεκριμένο επιχείρημα ο προσφεύγων περιορίστηκε να υποστηρίξει, ενώπιον του πειθαρχικού συμβουλίου, ότι “η κατάσταση αυτή απαιτ[ούσε], λοιπόν, στο έπακρο επαγρύπνηση και ανεξαρτησία [εκ μέρους του]” (παράρτημα Α.1 του δικογράφου της προσφυγής, σ. 17). Εν προκειμένω, λοιπόν, ο προσφεύγων δεν ισχυρίζεται ότι το πειθαρχικό συμβούλιο παρέβη το καθήκον του, ενεργώντας υπό την ιδιότητά του ως ανακριτικού οργάνου, να αποφανθεί κατά τρόπο ανεξάρτητο και αμερόληπτο. Επομένως, η αιτίαση αυτή στερείται λυσιτελείας.

[...]

97 Είναι επίσης απορριπτέο το επιχείρημα του προσφεύγοντος ότι η γνώμη του πειθαρχικού συμβουλίου και η απόφαση περί παύσεως ήσαν ανεπαρκώς αιτιολογημένες στον βαθμό που θεωρούν ότι ο προσφεύγων “δεν μπορούσε να αγνοεί ότι η δημοσίευση του έργου του απηχούσε προσωπική γνώμη, αποκλίνουσα από τη γραμμή που είχε χαράξει η Επιτροπή ως θεσμικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, υπεύθυνο για την επιδίωξη υπέρτερου στόχου και αμετάκλητης πολιτικής επιλογής εγγεγραμμένης στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως είναι η οικονομική και νομισματική ένωση”. Πράγματι, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η διαφορά αφορούσε προφανή και γνωστή διαφωνία μεταξύ του προσφεύγοντος και της Επιτροπής σχετικά με τη νομισματική πολιτική της Ενώσεως (προαναφερθείσα διάταξη Β. Connolly κατά Επιτροπής, σκέψη 36), συγκεκριμένη εκδήλωση της οποίας αποτελεί, όπως προκύπτει από τη δικογραφία, το επίδικο έργο όπου ο προσφεύγων έγραφε, ιδίως, ότι “η βασική θέση του έγκειται στο ότι ο ΜΤΣ [μηχανισμός ισοτιμών] και η ΟΝΕ όχι μόνον είναι αναποτελεσματικοί αλλά και αντιδημοκρατικοί: κίνδυνος όχι απλώς για την ευημερία [της Ενώσεως], αλλά και για τις τέσσερις ελευθερίες και, εν τέλει, για την ειρήνη” (σ. 12 του βιβλίου) [“My central thesis is that ERM and EMU are not only inefficient but also undemocratic: a danger not only to our wealth but to our four freedoms and, ultimately, our peace”].

98 Πρέπει να προστεθεί ότι η γνώμη και η απόφαση περί παύσεως είναι η κατάληξη της πειθαρχικής διαδικασίας, οι λεπτομέρειες της οποίας ήσαν επαρκώς γνωστές

στον ενδιαφερόμενο (προαναφερθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Daffix, σκέψη 34). Όπως προκύπτει από τη γνώμη του πειθαρχικού συμβουλίου, ο προσφεύγων είχε εκθέσει αυτοπροσώπως, κατά την ακρόασή του της 5ης Δεκεμβρίου 1995, ότι, επί σειρά ετών, έκανε λόγο, σε έγγραφα που συντάξε στο πλαίσιο των καθηκόντων του ως προϊσταμένου της διοικητικής μονάδας Π.Δ.3, για “αντιφάσεις που είχε εντοπίσει στους προσανατολισμούς της Επιτροπής σε οικονομικά και νομισματικά θέματα” και ότι, “δεδομένου ότι οι αναλύσεις και προτάσεις του προσέκρουσαν στην αντίθεση των ιεραρχικά προϊσταμένων του, είχε αποφασίσει, λόγω της ζωτικής σημασίας του ζητήματος και του κινδύνου που η ακολουθούμενη από την Επιτροπή πολιτική συνεπαγόταν για το μέλλον της Ενώσεως, να τις καταστήσει δημόσιες”. Μολονότι, με το υπόμνημά του απαντήσεως, ο προσφεύγων αμφισβήτησε τις περιεχόμενες στη γνώμη του πειθαρχικού συμβουλίου ως άνω εκτιμήσεις, πρέπει, πάντως, να διαπιστωθεί ότι επιβεβαιώνονται σαφώς με το πρακτικό της ακροάσεώς του, το περιεχόμενο του οποίου δεν αμφισβητεί (βλ. συγκεκριμένα σ. 4 έως 7 του πρακτικού της ακροάσεως).

- 99 Ενόψει των ανωτέρω στοιχείων, έπεται ότι δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ανεπαρκής στο σημείο αυτό η αιτιολόγηση της γνώμης του πειθαρχικού συμβουλίου και της αποφάσεως περί παύσεώς του.

[...]

- 101 Τέλος, λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων στοιχείων, δεν μπορεί να προβάλλεται ο ισχυρισμός ότι παραβιάζονται η αρχή της χρηστής διοικήσεως και τα δικαιώματα άμυνας επειδή το πειθαρχικό συμβούλιο συσκέφθηκε την ίδια ημέρα με εκείνη της ακροάσεως του προσφεύγοντος, δεδομένου ότι το γεγονός αυτό αποδεικνύει εκ της φύσεώς του ότι το ως άνω όργανο ενήργησε, αντίθετα, με σύνεση. Επιπλέον, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η γνώμη του πειθαρχικού συμβουλίου υιοθετήθηκε οριστικά δύο ημέρες μετά την ως άνω ακρόαση.
- 102 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι ο λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτός.»

Επί του τρίτου λόγου, που αντλείται από την παράβαση του άρθρου 11 του ΚΥΚ

14 Ο B. Connolly υποστήριξε ότι το άρθρο 11 του ΚΥΚ δεν αποσκοπεί στην απαγόρευση εισπράξεως εκ μέρους των υπαλλήλων συγγραφικών δικαιωμάτων λόγω της δημοσιεύσεως έργων τους αλλά στη διασφάλιση της ανεξαρτησίας τους, απαγορεύοντάς τους να λαμβάνουν οδηγίες από πρόσωπα ξένα προς το θεσμικό όργανο όπου υπηρετούν. Εισπράττοντας, λοιπόν, συγγραφικά δικαιώματα, ο B. Connolly δεν χειραγωγήθηκε από κανένα πρόσωπο ξένο προς την Επιτροπή.

15 Το Πρωτοδικείο έκρινε τα εξής:

«108 Συναφώς, όπως προκύπτει από τις δηλώσεις του προσφεύγοντος ενώπιον του πειθαρχικού συμβουλίου, καθώς και από τη βεβαίωση του εκδότη του που είχε προσκομίσει, οι “royalties” επί των πωλήσεων του έργου τού καταβλήθηκαν όντως από τον εκδότη. Επομένως, δεν μπορεί να γίνει δεκτό το επιχείρημα του προσφεύγοντος ότι δεν υπήρξε παράβαση του άρθρου 11 του ΚΥΚ με το αιτιολογικό ότι η εισπράξη του συγκεκριμένου ποσού δεν σήμαινε ότι είχε επηρεαστεί από πρόσωπο ξένο προς το θεσμικό όργανο στο οποίο ανήκε. Πράγματι, η επιχειρηματολογία αυτή αγνοεί τις αντικειμενικές προϋποθέσεις της απαγορεύσεως που θέτει το άρθρο 11, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ, ήτοι την αποδοχή αμοιβής, οποιασδήποτε φύσεως, από πρόσωπο ξένο προς το όργανο, χωρίς την άδεια της ΑΔΑ. Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι στην προκειμένη περίπτωση δεν συνέτρεχαν οι ως άνω προϋποθέσεις.

109 Ο προσφεύγων δεν μπορεί να υποστηρίξει εγκύρως ότι η ως άνω ερμηνεία του άρθρου 11, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ οδηγεί σε προσβολή του δικαιώματος ιδιοκτησίας, όπως αυτό κατοχυρώνεται με το άρθρο 1 του πρώτου πρόσθετου πρωτοκόλλου της [Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950 (στο εξής: ΕΣΔΑ)].

- 110 Κατ' αρχάς, πρέπει να επισημανθεί ότι στην προκειμένη περίπτωση ουδεμία υπήρξε προσβολή του δικαιώματος ιδιοκτησίας, εφόσον η Επιτροπή δεν στέρησε τον προσφεύγοντα από τα ποσά που έλαβε ως αμοιβή εκ του έργου του.
- 111 Επιπλέον, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, κατά τη νομολογία, η άσκηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων, όπως το δικαίωμα ιδιοκτησίας, μπορεί να υποβληθεί σε περιορισμούς υπό την προϋπόθεση ότι οι περιορισμοί αυτοί ανταποκρίνονται σε στόχους γενικού συμφέροντος που επιδιώκει η Κοινότητα και δεν αποτελούν άμετρη και επαχθή επέμβαση αναιρούσα την ίδια την ουσία των διασφαλιζομένων δικαιωμάτων (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Ιουλίου 1989 στην υπόθεση 265/87, Schröder HS Kraftfutter, Συλλογή 1989, σ. 2237, σκέψη 15, και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Οι επιταγές του άρθρου 11 του ΚΥΚ, από το οποίο προκύπτει ότι ο υπάλληλος πρέπει να ρυθμίζει τη συμπεριφορά του με αποκλειστικό γνώμονα τα συμφέροντα των Κοινοτήτων, ανταποκρίνονται στη θεμιτή μέριμνα διασφάλισης όχι μόνο της ανεξαρτησίας αλλά και της εντιμότητας του υπαλλήλου έναντι του θεσμικού οργάνου του (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση του Πρωτοδικείου της 15ης Μαΐου 1997, T-273/94, N κατά Επιτροπής, Συλλογή Υπ.Υπ. 1997, σ. II-289, σκέψεις 128 και 129, στο εξής: απόφαση N κατά Επιτροπής), εφόσον πρόκειται για στόχο, η επιδίωξη του οποίου δικαιολογεί την ελάχιστη ενόχληση που έγκειται στη λήψη αδείας από την ΑΔΑ για την είσπραξη ποσών προερχομένων από πηγές ξένες προς το όργανο στο οποίο ανήκει ο ενδιαφερόμενος.

[...]

- 113 Όσον αφορά τη φερόμενη πρακτική της Επιτροπής που συνίσταται στο να μη αντιτίθεται στην είσπραξη συγγραφικών δικαιωμάτων για υπηρεσίες παρεχόμενες από υπαλλήλους στα πλαίσια της αδείας τους άνευ αποδοχών, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ουδόλως αποδεικνύεται παρόμοια πρακτική. Η ως άνω επιχειρηματολογία στερείται επιπλέον λυσιτελείας, δεδομένου ότι δεν προβάλλεται ο ισχυρισμός ότι η εν λόγω πρακτική αφορούσε τη δημοσίευση έργων χωρίς την προηγούμενη άδεια του άρθρου 17 του ΚΥΚ. Επομένως, ο προσφεύγων δεν υποστηρίζει ότι υφίσταντο συγκεκριμένες διαβεβαιώσεις που οδήγησαν ενδεχομένως σε δικαιολογημένες προσδοκίες του ότι δεν όφειλε να ζητήσει την προβλεπόμενη στο άρθρο 11 του ΚΥΚ άδεια.

114 Ενόψει του συνόλου των ως άνω στοιχείων, ο λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτός.»

Επί του τέταρτου λόγου, που αντλείται από την παράβαση του άρθρου 12 του ΚΥΚ

- 16 Ο Β. Connolly ισχυρίστηκε ότι η αιτίαση σε σχέση με παράβαση του άρθρου 12 του ΚΥΚ στερείται νομιμότητας ως αντικείμενη προς την αρχή της ελευθερίας εκφράσεως που κατοχυρώνει το άρθρο 10 της ΕΣΔΑ, ότι το επίδικο έργο αποτελεί μελέτη οικονομικής αναλύσεως που δεν αντίκειται στα συμφέροντα της Κοινότητας, ότι η Επιτροπή αλλοιώνει το περιεχόμενο της υποχρέωσης εντιμότητας και ότι οι φερόμενες προσωπικές επιθέσεις που περιέχει το βιβλίο αποτελούν απλώς «επιπολαιότητες της πέννας» σε ένα πλαίσιο οικονομικής αναλύσεως.
- 17 Επί του λόγου αυτού ακυρώσεως, το Πρωτοδικείο έκρινε τα ακόλουθα:

«124 Κατά πάγια νομολογία, [το άρθρο 12, πρώτο εδάφιο, του ΚΥΚ] αποσκοπεί, κατ' αρχάς, στη διασφάλιση ότι οι κοινοτικοί υπάλληλοι εμφανίζουν, με τη συμπεριφορά τους, εικόνα συνάδουσα προς την άψογη και ευπρεπή συμπεριφορά που αναμένεται εύλογα να επιδεικνύουν μέλη διεθνούς δημόσιας διοικήσεως (αποφάσεις του Πρωτοδικείου [της 7ης Μαρτίου 1996] στην υπόθεση T-146/94, Williams κατά Ελεγκτικού Συνεδρίου, Συλλογή Υπ.Υπ. 1996, σ. II-329, σκέψη 65, [στο εξής: απόφαση Williams κατά Ελεγκτικού Συνεδρίου II], N κατά Επιτροπής, σκέψη 127, και της 17ης Φεβρουαρίου 1998 στην υπόθεση T-183/96, E κατά ΟΚΕ, Συλλογή Υπ.Υπ. 1998, σ. II-159, σκέψη 39, στο εξής: απόφαση E κατά ΟΚΕ). Εξ αυτού προκύπτει, ιδίως, ότι ύβρεις που εκστομίστηκαν δημοσίως από υπάλληλο και θίγουν την αξιοπρέπεια των προσώπων κατά των οποίων στρέφονται συνιστούν αφεαυτών προσβολή της αξιοπρέπειας του λειτουργήματος κατά την έννοια του άρθρου 12, πρώτο εδάφιο, του ΚΥΚ [διάταξη του Δικαστηρίου της 21ης Ιανουαρίου 1997 στην υπόθεση C-156/96 P, Williams κατά Ελεγκτικού Συνεδρίου, Συλλογή 1997, σ. I-239, σκέψη 21· αποφάσεις [του Πρωτοδικείου της 26ης Νοεμβρίου 1991] στην υπόθεση T-146/89, Williams κατά Ελεγκτικού Συνεδρίου, Συλλογή 1991, σ. II-1293, σκέψεις 76 και 80 (στο εξής: απόφαση Williams κατά Ελεγκτικού Συνεδρίου I], και Williams κατά Ελεγκτικού Συνεδρίου II, σκέψη 66).

- 125 Εν προκειμένω, όπως προκύπτει από τη δικογραφία και τα αποσπάσματα του βιβλίου που παραθέτει η Επιτροπή, το επίδικο έργο περιλαμβάνει ορισμένους επιθετικούς, προσβλητικούς και συχνά υβριστικούς ισχυρισμούς που θίγουν την τιμή των προσώπων και των θεσμικών οργάνων στα οποία αναφέρονται, ενώ έτυχαν ευρείας δημοσιότητας, ιδίως διά του Τύπου. Σε αντίθεση προς όσα ισχυρίζεται ο προσφεύγων, οι παρατιθέμενες από την Επιτροπή εκφράσεις στις οποίες αναφέρεται και η πράξη της ΑΔΑ περί συγκλήσεως του πειθαρχικού συμβουλίου δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως απλές “επιπολαιότητες της πέννας”, αλλά πρέπει να θεωρηθούν ως αφεαυτών συστατικές προσβολής της αξιοπρέπειας του λειτουργήματος.
- 126 Το επιχείρημα του προσφεύγοντος ότι ούτε το πειθαρχικό συμβούλιο ούτε η ΑΔΑ στηρίχθηκαν τελικά στην τελευταία αυτή αιτίαση για να αιτιολογήσουν την παύση του στερείται ερείσματος. Πράγματι, τόσο το μεν όσο και η δε εκτίμησαν ρητώς, με τη γνώμη και την απόφαση περί παύσεως αντίστοιχα, ότι “η συνολική συμπεριφορά του Β. Connolly προσέβαλε την αξιοπρέπεια του λειτουργήματός του”. Το γεγονός ότι δεν παρατίθενται *expressis verbis* αποσπάσματα του βιβλίου στην απόφαση περί παύσεώς του, όπως είχε συμβεί με την πράξη της ΑΔΑ περί συγκλήσεως του πειθαρχικού συμβουλίου, δεν μπορεί, επομένως, να ερμηνευθεί ότι συνεπάγεται παραίτηση από την αιτίαση περί παραβάσεως του άρθρου 12, πρώτο εδάφιο, του ΚΥΚ, τσοσούτο μάλλον καθόσον η απόφαση περί παύσεως του Β. Connolly συνιστά την ολοκλήρωση πειθαρχικής διαδικασίας, οι λεπτομέρειες της οποίας ήσαν αρκούντως γνωστές στον ενδιαφερόμενο και κατά τη διάρκεια της οποίας, όπως προκύπτει από τα προσκομισθέντα στη δικογραφία πρακτικά, είχε ο ίδιος την ευκαιρία να δώσει εξηγήσεις επί του περιεχομένου των εκφράσεων που περιελάμβανε το βιβλίο του.
- 127 Ακολούθως, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι το άρθρο 12, πρώτο εδάφιο, του ΚΥΚ αποτελεί, όπως και τα άρθρα 11 και 21 αυτού, συγκεκριμένη έκφραση της υποχρέωσης εντιμότητας που υπέχει κάθε υπάλληλος (βλ. απόφαση Ν κατά Επιτροπής, σκέψη 129, επικυρωθείσα, κατόπιν αναιρέσεως, με τη διάταξη του Δικαστηρίου της 16ης Ιουλίου 1998, C-252/97 Ρ, Ν κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. I-4871). Σε αντίθεση προς όσα επικαλείται ο προσφεύγων, από την απόφαση Williams κατά Ελεγκτικού Συνεδρίου Ι δεν μπορεί να συναχθεί ότι η ως άνω υποχρέωση απορρέει αποκλειστικά από το άρθρο 21 του ΚΥΚ, δεδομένου ότι το Πρωτοδικείο υπογράμμισε με την ανωτέρω απόφαση ότι η υποχρέωση εντιμότητας αποτελεί θεμελιώδες καθήκον κάθε υπαλλήλου έναντι του οργάνου στο οποίο ανήκει και των ιεραρχικώς προϊσταμένων του, “συγκεκριμένη εκδήλωση του οποίου είναι το άρθρο 21 του ΚΥΚ”. Επομένως, πρέπει να απορριφθεί το επιχείρημα ότι η ΑΔΑ δεν μπορούσε να υποστηρίξει εγκύρως έναντι του προσφεύγοντος ότι συντρέχει παράβαση του καθήκοντος εντιμότη-

τας με το αιτιολογικό ότι η πράξη περί συγκλήσεως της ΑΔΑ δεν του προσήπτε παράβαση του άρθρου 21 του ΚΥΚ.

- 128 Ομοίως, πρέπει να απορριφθεί η άποψη ότι η υποχρέωση εντιμότητας δεν συνεπάγεται τη διατήρηση προσωπικού δεσμού εμπιστοσύνης μεταξύ του υπαλλήλου και του θεσμικού οργάνου στο οποίο ανήκει, αλλά απλώς εντιμότητα έναντι των Συνθηκών. Πράγματι, η υποχρέωση εντιμότητας επιβάλλει όχι μόνον ο ενδιαφερόμενος υπάλληλος να απέχει από τρόπους συμπεριφοράς που προσβάλλουν την αξιοπρέπεια του λειτουργήματος και τον οφειλόμενο σεβασμό προς το θεσμικό όργανο και τις αρχές του (βλ., ενδεικτικά, απόφαση Williams κατά Ελεγκτικού Συνεδρίου I, σκέψη 72, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 18ης Ιουνίου 1996 στην υπόθεση T-293/94, Vela Palacios κατά ΟΚΕ, Συλλογή Υπ.Υπ. 1996, σ. II-893, σκέψη 43), αλλά να επιδεικνύει περαιτέρω, κατά μείζονα δε λόγο αν κατέχει υψηλό βαθμό, συμπεριφορά υπεράνω κάθε υποψίας, ώστε οι υφιστάμενες σχέσεις εμπιστοσύνης μεταξύ του θεσμικού αυτού οργάνου και του ίδιου να παραμένουν άρρηκτες (απόφαση N κατά Επιτροπής, σκέψη 129). Στην προκειμένη περίπτωση, πρέπει να υπομνηστεί ότι το επίδικο έργο, εκτός του ότι περιελάμβανε χωρία θίγοντα αφεαυτών την αξιοπρέπεια του λειτουργήματος, εξέφραζε δημοσίως, όπως διαπίστωσε η ΑΔΑ, θεμελιώδη εναντίωση του προσφεύγοντος έναντι της πολιτικής της Επιτροπής που ο ίδιος είχε ως αποστολή να θέσει σε εφαρμογή, ήτοι την υλοποίηση της οικονομικής και νομοματικής ενώσεως, δεδηλωμένο, άλλωστε, στόχο της Συνθήκης.
- 129 Ο προσφεύγων δεν μπορεί να επικαλείται λυσιτελώς, στη συγκυρία αυτή, παραβίαση της αρχής της ελευθερίας εκφράσεως. Πράγματι, όπως προκύπτει από την επί του θέματος νομολογία, καίτοι η ελευθερία εκφράσεως αποτελεί θεμελιώδες δικαίωμα του οποίου απολαύουν και οι κοινοτικοί υπάλληλοι (απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Δεκεμβρίου 1989, C-100/88, Oyowe και Traore κατά Επιτροπής, Συλλογή 1989, σ. 4285, σκέψη 16), γεγονός παραμένει ότι το άρθρο 12 του ΚΥΚ, όπως ερμηνεύθηκε ανωτέρω, δεν συνιστά εμπόδιο στην ελευθερία εκφράσεως των υπαλλήλων, αλλ' επιβάλλει εύλογα όρια κατά την άσκηση του εν λόγω δικαιώματος προς το συμφέρον της υπηρεσίας (απόφαση E κατά ΟΚΕ, σκέψη 41).
- 130 Τέλος, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η ανωτέρω ερμηνεία του άρθρου 12, πρώτο εδάφιο, του ΚΥΚ δεν μπορεί να αμφισβητηθεί με το αιτιολογικό ότι στην προκειμένη περίπτωση η δημοσίευση του επίδικου έργου έλαβε χώρα κατά τη διάρκεια αδείας άνευ αποδοχών. Συναφώς, όπως προκύπτει από το άρθρο 35 του ΚΥΚ, η άδεια άνευ αποδοχών είναι μια από τις καταστάσεις στις οποίες μπορεί να τελεί ο υπάλληλος, οπότε, κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής, ο ενδιαφερόμενος εξακολουθεί να υπέχει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τον ΚΥΚ, πλην ρητών περί του αντιθέτου διατάξεων. Δεδομένου ότι το

άρθρο 12 του ΚΥΚ αφορά όλους τους υπαλλήλους, ανεξαρτήτως της καταστάσεώς τους, το γεγονός αυτό δεν μπορεί, ως εκ τούτου, να απαλλάσσει τον προσφεύγοντα από τις υποχρεώσεις που υπέχει βάσει του άρθρου αυτού, τοσούτο μάλλον καθόσον ο οφειλόμενος εκ μέρους του υπαλλήλου σεβασμός στην αξιοπρέπεια του λειτουργήματός του δεν περιορίζεται στον συγκεκριμένο χρόνο ασκήσεως του Α ή Β ανατεθειμένου καθήκοντος, αλλ' επιβάλλεται στον ενδιαφερόμενο εν πάση περιπτώσει (απόφαση Williams κατά Ελεγκτικού Συνεδρίου ΙΙ, σκέψη 68). Το ίδιο ισχύει για την υποχρέωση εντιμότητας, η οποία, κατά τη νομολογία, δεν επιβάλλεται μόνο κατά την εκτέλεση συγκεκριμένων καθηκόντων, αλλ' επεκτείνεται σε όλη τη σφαίρα των υφισταμένων μεταξύ του υπαλλήλου και του θεσμικού οργάνου σχέσεων (αποφάσεις Williams κατά Ελεγκτικού Συνεδρίου Ι, σκέψη 72, και Ε κατά ΟΚΕ, σκέψη 47).

131 Ενόψει του συνόλου των προεκτεθέντων, η ΑΔΑ νομομοποιούνταν να θεωρήσει ότι ο προσφεύγων είχε προσβάλει, με τη συμπεριφορά του, την αξιοπρέπεια του λειτουργήματός του και ότι κατέφερε ανεπανόρθωτο πλήγμα στη σχέση εμπιστοσύνης που η Επιτροπή δικαιούται να απαιτεί από τους υπαλλήλους της.

132 Έπεται ότι ο λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτός.»

Επί του πέμπτου λόγου, που αντλείται από την παράβαση του άρθρου 17 του ΚΥΚ

18 Ο Β. Connolly υποστήριξε ιδίως ότι η ερμηνεία του άρθρου 17, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ, επί της οποίας θεμελιώνονται η γνώμη του πειθαρχικού συμβουλίου και η απόφαση περί παύσεώς του, αντίκειται στην αρχή της ελευθερίας εκφράσεως, όπως κατοχυρώνεται στο άρθρο 10 της ΕΣΔΑ, στον βαθμό που οδηγεί στην κατ' αρχήν απαγόρευση κάθε δημοσιεύσεως. Τα εμπόδια στην ελευθερία εκφράσεως πρέπει να επιτρέπονται μόνο στις εξαιρετικές περιπτώσεις που απαριθμούνται στο άρθρο 10, παράγραφος 2, της ΕΣΔΑ. Επιπλέον, η ως άνω διάταξη του ΚΥΚ δεν τυγχάνει

εφαρμογής επί των υπαλλήλων που τελούν σε κατάσταση αδειας άνευ αποδοχών, ο δε B. Connolly νομιμοποιούνταν εν πάση περιπτώσει να δίδει πίστη σε παρόμοια ερμηνεία, λαμβάνοντας υπόψη την πρακτική που ακολουθούσε η Επιτροπή ή τουλάχιστον η ΓΔ II.

- 19 Για την απόρριψη του ως άνω λόγου ακυρώσεως, το Πρωτοδικείο στηρίχθηκε στην ακόλουθη συλλογιστική:

«147 Εν προκειμένω, ως γνωστόν, ο προσφεύγων προέβη στη δημοσίευση του έργου του χωρίς να ζητήσει την προβλεπόμενη από την προπαρατεθείσα διάταξη προηγούμενη άδεια. Πάντως, ο προσφεύγων, χωρίς να προβάλλει ρητώς ένσταση ελλείψεως νομιμότητας με σκοπό να θέσει εν αμφιβόλω το κύρος του άρθρου 17, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ στο σύνολό του, εκτιμά ότι η Επιτροπή ερμήνευσε την ως άνω διάταξη κατά τρόπο αντίθετο προς την αρχή της ελευθερίας εκφράσεως.

148 Συναφώς, επιβάλλεται να υπομνηστεί ότι το δικαίωμα της ελευθερίας εκφράσεως, όπως κατοχυρώνεται στο άρθρο 10 της ΕΣΔΑ, συνιστά, όπως υπογραμμίστηκε ήδη, θεμελιώδες δικαίωμα, την τήρηση του οποίου εγγυάται ο κοινοτικός δικαστής και του οποίου απολαύουν, ειδικώς, οι κοινοτικοί υπάλληλοι (προαναφερθείσα απόφαση Oyowe και Traore κατά Επιτροπής, σκέψη 16, και προαναφερθείσα απόφαση E κατά ΟΚΕ, σκέψη 41). Πάντως, όπως προκύπτει επίσης από πάγια νομολογία, τα θεμελιώδη δικαιώματα δεν παρίστανται ως απόλυτες αξίες, αλλ' υπόκεινται ενδεχομένως σε περιορισμούς, υπό την προϋπόθεση ότι οι περιορισμοί αυτοί ανταποκρίνονται πράγματι σε στόχους γενικού συμφέροντος που επιδιώκει η Κοινότητα και δεν συνιστούν, ενόψει του επιδιωκόμενου σκοπού, άμετρη και απαράδεκτη επέμβαση αναιρούσα την ίδια την ουσία των ούτως διασφαλιζόμενων δικαιωμάτων (προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου Schröder HS Kraftfutter, σκέψη 15, και απόφαση του Δικαστηρίου της 5ης Οκτωβρίου 1994 στην υπόθεση C-404/92 P, X κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. I-4737, σκέψη 18· αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 13ης Ιουλίου 1995 στην υπόθεση T-176/94, K κατά Επιτροπής, Συλλογή Υπ.Υπ. 1995, σ. II-621, σκέψη 33, και N κατά Επιτροπής, σκέψη 73).

- 149 Υπό το φως των ανωτέρω αρχών και ενόψει της αφορώσας το άρθρο 12 του ΚΥΚ (βλ. ανωτέρω σκέψη 129 και απόφαση Ε κατά ΟΚΕ, σκέψη 41) νομολογίας, το άρθρο 17, δεύτερο εδάφιο, όπως ερμηνεύθηκε με την απόφαση περί παύσεως, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως επιβάλλον αδικαιολόγητο περιορισμό στην ελευθερία εκφράσεως των υπαλλήλων.
- 150 Πράγματι, πρέπει, κατ' αρχάς, να υπογραμμιστεί ότι η απαιτούμενη προηγούμενη άδεια δημοσιεύσεως ανταποκρίνεται στον θεμιτό στόχο ένα κείμενο που αφορά τη δραστηριότητα των Κοινοτήτων να μη θίγει τα συμφέροντά τους και, ιδίως, όπως εν προκειμένω, την υπόληψη και την εικόνα ενός από τα θεσμικά όργανα.
- 151 Δεύτερον, το άρθρο 17, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ δεν συνιστά δυσανάλογο μέτρο, σε σχέση με τον στόχο γενικού συμφέροντος που το εν λόγω άρθρο σκοπεί να διαφυλάξει.
- 152 Συναφώς, επιβάλλεται, κατ' αρχάς, να τονιστεί ότι, σε αντίθεση προς όσα υποστηρίζει ο προσφεύγων, από το άρθρο 17, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ δεν μπορεί να συναχθεί ότι το καθεστώς της εκ των προτέρων αδείας που αυτό προβλέπει επιτρέπει στο αρμόδιο όργανο να ασκεί, μέσω αυτού, λογοκρισία άνευ ορίων. Αφενός, δύναμει της ανωτέρω διατάξεως, η εκ των προτέρων άδεια δημοσιεύσεως απαιτείται μόνον οσάκις το κείμενο που ο ενδιαφερόμενος υπάλληλος σχεδιάζει να δημοσιεύσει ή να δώσει προς δημοσίευση “συνδέεται με τη δραστηριότητα των Κοινοτήτων”. Αφετέρου, όπως προκύπτει από την ίδια τη διάταξη, δεν καθιερώνεται καμία απόλυτη απαγόρευση δημοσιεύσεως, μέτρο που θα αναιρούσε αφεαυτού την ίδια την ουσία του δικαιώματος της ελευθερίας εκφράσεως. Αντίθετα, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το άρθρο 17, δεύτερο εδάφιο, τελευταία περίοδος, του ΚΥΚ καθιερώνει σαφώς την αρχή της χορηγήσεως της αδείας δημοσιεύσεως, ορίζοντας ρητώς ότι η άδεια αυτή μπορεί να μη δοθεί μόνον αν η επίδικη δημοσίευση είναι τέτοιας φύσεως ώστε να θέτει σε κίνδυνο τα συμφέροντα των Κοινοτήτων. Δεδομένου ότι παρόμοια απόφαση μπορεί, άλλωστε, να αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής, σύμφωνα με τα άρθρα 90 και 91 του ΚΥΚ, έπεται ότι ο υπάλληλος που εκτιμά ότι η άδεια δεν του χορηγήθηκε, κατά παράβαση των διατάξεων του ΚΥΚ, έχει τη δυνατότητα να κάνει χρήση των ενδίκων βοηθημάτων που του προσφέρονται προκειμένου

να υποβάλει στον έλεγχο του κοινοτικού δικαστή την εκτίμηση του οικείου θεσμικού οργάνου.

153 Επιβάλλεται επίσης να υπογραμμιστεί ότι ο απαιτούμενος από το άρθρο 17, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ τύπος συνιστά προληπτικό μέτρο, ώστε να αποφεύγεται, αφενός, η διακύβευση των συμφερόντων των Κοινοτήτων και, αφετέρου, όπως ισχυρίστηκε ορθώς η Επιτροπή, η επιβολή εκ μέρους του ενδιαφερομένου θεσμικού οργάνου, μετά τη δημοσίευση κειμένου που θέτει σε κίνδυνο τα συμφέροντα των Κοινοτήτων, πειθαρχικών κυρώσεων εις βάρος του υπαλλήλου που άσκησε το δικαίωμά του εκφράσεως κατά τρόπο ασυμβίβαστο προς τα καθήκοντά του.

154 Εν προκειμένω, πρέπει να αναγνωριστεί ότι, με την απόφαση περί παύσεως, η ΑΔΑ προσήψε στον προσφεύγοντα παράβαση της σχετικής διατάξεως με το αιτιολογικό, αφενός, ότι ο ενδιαφερόμενος δεν είχε ζητήσει άδεια δημοσιεύσεως για το έργο του, αφετέρου, ότι δεν θα του χορηγούνταν άδεια για τους ίδιους λόγους με εκείνους που υπαγόρευσαν την προγενέστερη άρνηση χορηγήσεως αδειών δημοσιεύσεως ορισμένων άρθρων με παρεμφερές περιεχόμενο και, τέλος, ότι ο προσφεύγων έθιξε με τη συμπεριφορά του σοβαρά τα συμφέροντα των Κοινοτήτων και σπύλωσε την εικόνα και την υπόληψη του θεσμικού οργάνου.

155 Επομένως, υπό το φως του συνόλου των προεκτεθέντων, από την απόφαση περί παύσεως δεν μπορεί να συναχθεί ότι η παράβαση του άρθρου 17, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ που προσάπτεται στον προσφεύγοντα θα του είχε προσαφθεί ακόμα και σε περίπτωση μη διακυβεύσεως του συμφέροντος των Κοινοτήτων, οπότε το περιεχόμενο που προσέδωσε η ΑΔΑ στην εν λόγω διάταξη δεν παρίσταται ως βαιίνον πέραν του επιδιωκόμενου στόχου και, συνακόλουθα, ως αντικείμενο προς την αρχή της ελευθερίας εκφράσεως.

156 Υπό τις περιστάσεις αυτές, είναι απορριπτέα η αιτίαση που αντλείται από προσβολή του δικαιώματος για ελεύθερη έκφραση.

157 Το επιχείρημα ότι το άρθρο 17, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ δεν τυγχάνει εφαρμογής επί υπαλλήλων που τελούν σε κατάσταση αδειας άνευ αποδοχών στερείται επίσης βάσεως. Πράγματι, όπως υπογραμμίστηκε ανωτέρω (βλ. σκέψη 130) και όπως προκύπτει από το άρθρο 35 του ΚΥΚ, ο τελών σε κατάσταση αδειας άνευ αποδοχών υπάλληλος διατηρεί την ιδιότητα του υπαλλήλου κατά την περίοδο αυτή, εξακολουθώντας να υπόκειται στις υποχρεώσεις που απορρέουν από τον ΚΥΚ, εκτός ρητής περι του αντιθέτου διατάξεως. Το άρθρο 17, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ αφορά κάθε υπάλληλο, ανεξαρτήτως της καταστάσεως του ενδιαφερομένου. Επομένως, το γεγονός ότι ο προσφεύγων βρισκόταν σε άδεια άνευ αποδοχών κατά τη δημοσίευση του έργου του δεν τον απαλλάσσει από την υποχρέωση που υπέχει βάσει του άρθρου 17, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ να ζητεί προηγουμένως άδεια δημοσιεύσεως από την ΑΔΑ.

158 Η ερμηνεία αυτή δεν προσκρούει στο γεγονός ότι, σε αντίθεση προς το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 17 του ΚΥΚ, το πρώτο εδάφιο του ίδιου άρθρου ορίζει ρητώς ότι ο υπάλληλος εξακολουθεί να υπόκειται στην υποχρέωσή του να επιδεικνύει διάκριση μετά τη λήξη των καθηκόντων του. Πράγματι, ο ευρισκόμενος σε κατάσταση αδειας άνευ αποδοχών υπάλληλος δεν μπορεί να εξομοιώνεται προς τον υπάλληλο τα καθήκοντα του οποίου έχουν λήξει οριστικώς, όπως προβλέπει το άρθρο 47 του ΚΥΚ, και ο οποίος, συνακόλουθα, δεν εμπίπτει σε καμία από τις καταστάσεις του υπαλλήλου που αριθμούνται στο άρθρο 35 του ΚΥΚ.

[...]

160 Όπως προκύπτει από το σύνολο των στοιχείων αυτών, ορθώς το πειθαρχικό συμβούλιο και η ΑΔΑ έκριναν ότι ο προσφεύγων είχε παραβεί το άρθρο 17, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ.

161 Τέλος, η φερόμενη ως υπαρκτή γενική πρακτική της Επιτροπής, δυνάμει της οποίας δεν απαιτούνταν προηγούμενη άδεια δημοσιεύσεως από υπαλλήλους τελούντες σε κατάσταση αδειας άνευ αποδοχών, ουδόλως αποδεικνύεται από

τη δήλωση που επικαλείται ο προσφεύγων. Με τη δήλωση αυτή, ο πρώην γενικός διευθυντής της ΓΔ II αρκείται, συγκεκριμένα, να βεβαιώσει ότι το 1985 χορηγήθηκε ήδη στον B. Connolly άδεια άνευ αποδοχών, διάρκειας ενός έτους, προκειμένου να εργαστεί σε ιδιωτικό χρηματοδοτικό ίδρυμα και ότι, κατά τη διάρκεια της ως άνω περιόδου, είχε κρίνει ότι δεν όφειλε να εγκρίνει τα κείμενα που συνέταξε ο προσφεύγων για λογαριασμό του εν λόγω ιδρύματος ή να διατυπώσει παρατηρήσεις συναφώς. Έπεται ότι το επιχείρημα είναι αβάσιμο.

162 Επομένως, ο λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτός.»

Επί του έκτου λόγου, που αντλείται από πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως και από παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας

20 Ο B. Connolly υποστήριξε ότι η απόφαση περί παύσεώς του πάσχει πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως των πραγματικών περιστατικών και παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας, υπό την έννοια ότι δεν λαμβάνει υπόψη σειρά ελαφρυντικών περιστάσεων.

21 Το Πρωτοδικείο έκρινε ως εξής:

«165 Κατά πάγια νομολογία, αφ' ης στιγμής αποδεικνύεται το υποστατό των προσαπτομένων στον υπάλληλο πραγματικών περιστατικών, η επιλογή της πρόσφορης κυρώσεως ανήκει στην ΑΔΑ και ο κοινοτικός δικαστής δεν μπορεί να υποκαταστήσει με την εκτίμησή του εκείνη της εν λόγω αρχής, πλην περιπτώσεως πρόδηλης πλάνης ή καταχρήσεως εξουσίας (απόφαση [της 30ής Μαΐου 1973] στην υπόθεση 46/72, De Greef κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 547, σκέψη 45· απόφαση F. κατά Επιτροπής, σκέψη 34· απόφαση Williams κατά Ελεγκτικού Συνεδρίου I, σκέψη 83, και προαναφερθείσα απόφαση D κατά Επιτροπής, σκέψη 96). Πρέπει επίσης να

υπομνηστεί ότι ο προσδιορισμός της επιβλητέας κυρώσεως θεμελιώνεται σε συνολική αξιολόγηση εκ μέρους της ΑΔΑ όλων των συγκεκριμένων πραγματικών περιστατικών και των προσιδιαζουσών σε κάθε ατομική περίπτωση περιστάσεων, δεδομένου ότι τα άρθρα 86 και 89 της ΚΥΚ δεν προβλέπουν σταθερό λόγο μεταξύ των εκεί παρατιθεμένων πειθαρχικών κυρώσεων και των διαφόρων μορφών παραπτωμάτων, ούτε διευκρινίζουν σε ποιο βαθμό λαμβάνονται υπόψη επιβαρυντικές ή ελαφρυντικές περιστάσεις κατά την επιλογή της ποινής (απόφαση του Δικαστηρίου της 5ης Φεβρουαρίου 1987 στην υπόθεση 403/85, F. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 645, σκέψη 26· απόφαση Williams κατά Ελεγκτικού Συνεδρίου I, σκέψη 83, και προαναφερθείσα απόφαση Υ κατά Κοινοβουλίου, σκέψη 34).

- 166 Στην προκειμένη περίπτωση, επιβάλλεται, κατ' αρχάς, η διαπίστωση ότι αποδεικνύεται το υποστατό των προσαπτομένων στον προσφεύγοντα πραγματικών περιστατικών.
- 167 Ακολούθως, πρέπει να τονιστεί ότι η επιβληθείσα ποινή δεν μπορεί να θεωρηθεί ως δυσανάλογη ή ως απόρροια πρόδηλης πλάνης εκτιμήσεως. Έστω και αν δεν αμφισβητείται ότι ο προσφεύγων είχε επιδείξει καλή διαγωγή στην υπηρεσία, η ΑΔΑ νομιμοποιούνται, εντούτοις, να θεωρήσει ότι, ενόψει της σοβαρότητας των προσαπτομένων πραγματικών περιστατικών, του βαθμού και των υπευθύνων καθηκόντων του προσφεύγοντος, η περίσταση αυτή δεν ήταν ικανή για τη μείωση της επιβλητέας ποινής.
- 168 Εξάλλου, δεν μπορεί να γίνει δεκτό το επιχείρημα του προσφεύγοντος ότι έπρεπε να είχε ληφθεί υπόψη η καλή πίστη του ως προς την έκταση των καθηκόντων του υπαλλήλου που τελεί σε κατάσταση αδείας άνευ αποδοχών. Πράγματι, όπως προκύπτει από τη νομολογία, οι υπάλληλοι γνωρίζουν, καθ' υπόθεση, τον ΚΥΚ (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 18ης Δεκεμβρίου 1997 στην υπόθεση T-12/94, Daffix κατά Επιτροπής, Συλλογή Υπ.Υπ. 1997, σ. II-1197, σκέψη 116, και της 7ης Ιουλίου 1998 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-116/96, T-212/96 και T-215/96, Telchini κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή Υπ.Υπ. 1998, σ. II-947, σκέψη 59), οπότε η φερόμενη άγνοια των υποχρεώσεων που υπέχουν συναφώς δεν μπορεί να συνιστά στοιχείο καλοπιστίας. Το επιχείρημα καθίσταται ακόμη σαθρότερο εν προκειμένω εκ του ότι ο προσφεύγων δέχεται ότι οι συνάδελφοί του γνώριζαν την πρόθεσή του να προετοιμάσει το επίδικο έργο κατά την άδειά του άνευ αποδοχών, ενώ, με την αίτηση που είχε απευθύνει στην ΑΔΑ κατ' εφαρμογή του άρθρου 40 του ΚΥΚ, είχε αναφέρει άλλους λόγους από την προετοιμασία του ως άνω έργου. Δεδομένου ότι παρόμοιες δηλώσεις είναι αντίθετες προς τον δεσμό εντιμότητας και εμπιστοσύνης που πρέπει να διέπει τις σχέσεις μεταξύ διοικήσεως και υπαλλήλων και ασυμβίβαστες προς την απαιτούμενη από κάθε υπάλληλο ακεραιότητα (βλ., υπό την έννοια αυτή,

απόφαση [της 19ης Απριλίου 1988] στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 175/86 και 209/86, Μ. κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1988, σ. 1891, σκέψη 21), η ΑΔΑ νομιμοποιούνταν συνεπώς να εκτιμήσει ότι το επιχείρημα του προσφεύγοντος ως προς τη φερόμενη καλή πίστη του ήταν αβάσιμο.

169 Επομένως, ο λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτέος.»

Επί του έβδομου λόγου, που αντλείται από κατάχρηση εξουσίας

- 22 Τέλος, ο Β. Connolly ισχυρίστηκε ότι από ένα σύνολο ενδείξεων αποδεικνύεται η ύπαρξη καταχρήσεως εξουσίας.
- 23 Για να απορρίψει τον λόγο αυτό ακυρώσεως, το Πρωτοδικείο ακολούθησε την εξής συλλογιστική:

«171 Πρέπει να υπομνηστεί ότι, σύμφωνα με τη νομολογία, η κατάχρηση εξουσίας εκ μέρους διοικητικής αρχής έγκειται στην άσκηση των εξουσιών της με σκοπό διαφορετικό από εκείνο για τον οποίο της ανατέθηκαν. Επομένως, μια απόφαση φέρει το στίγμα της καταχρήσεως εξουσίας μόνον αν εμφανίζεται, με βάση αντικειμενικές, λυσιτελείς και συγκλίνουσες ενδείξεις, ότι ελήφθη προς επιδίωξη σκοπών ξένων προς τους επικληθέντες (απόφαση Williams κατά Ελεγκτικού Συνεδρίου I, σκέψεις 87 και 88).

172 Επί των δηλώσεων ορισμένων μελών της Επιτροπής πριν από την έναρξη της πειθαρχικής διαδικασίας, αρκεί να υπομνηστεί ότι [...] οι δηλώσεις αυτές απηχούσαν προσωρινή αξιολόγηση εκ μέρους των εμπλεκομένων μελών της Επι-

τροπής και δεν μπορούσαν, ενόψει των συγκεκριμένων περιστάσεων, να νοθεύσουν την κανονικότητα της πειθαρχικής διαδικασίας.

173 Ομοίως, δεν μπορεί να γίνει δεκτό το επιχείρημα του προσφεύγοντος ότι η Επιτροπή όφειλε να τον προειδοποιήσει για τους κινδύνους που θα διέτρεχε αν εξέδιδε το έργο του. Όπως υποστήριξε ορθώς η Επιτροπή, δεν μπορεί να λογίζεται ως υπεύθυνη για πρωτοβουλίες που, επί πλέον, ο προσφεύγων φρόντισε να αποκρύψει με την αίτησή του για τη λήψη αδειάς άνευ αποδοχών. Εξάλλου, για τους λόγους που εκτέθηκαν στο πλαίσιο του πρώτου και έκτου λόγων ακυρώσεως, πρέπει να απορριφθούν και τα επιχειρήματα που αντλούνται από την ύπαρξη παρατυπιών κατά την εξέλιξη της πειθαρχικής διαδικασίας, καθώς και από την καλή πίστη του προσφεύγοντος.

174 Ως προς το επιχείρημα που αντλείται από την τροποποίηση, εκ μέρους της Επιτροπής, των γενικών όρων υπολογισμού της μειώσεως των αποδοχών σε περίπτωση θέσεως του υπαλλήλου σε αργία, αρκεί να υπογραμμιστεί ότι αυτή δεν αφορά ειδικά την παύση του προσφεύγοντος και δεν μπορεί, επομένως, να θεωρηθεί ως αποδεικτική της φερόμενης καταχρήσεως εξουσίας.

175 Επομένως, δεν αποδεικνύεται ότι, επιβάλλοντας τη συγκεκριμένη κύρωση, η ΑΔΑ επιδίωξε σκοπό διαφορετικό από εκείνο της διαφυλάξεως της εσωτερικής τάξεως της κοινοτικής δημόσιας διοικήσεως. Επομένως, ο έβδομος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.»

24 Κατόπιν αυτού, το Πρωτοδικείο απέρριψε τα αιτήματα περί ακυρώσεως και, συνακόλουθα, τα αιτήματα περί αποζημιώσεως.

25 Το Πρωτοδικείο απέρριψε, λοιπόν, την προσφυγή και καταδίκασε κάθε διάδικο στα δικαστικά έξοδά του.

Η αναίρεση

26 Ο B. Connolly ζητεί από το Δικαστήριο:

- να εξαφανίσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση,
- να ακυρώσει, εφόσον απαιτείται, τη γνώμη του πειθαρχικού συμβουλίου,
- να ακυρώσει την απόφαση περί παύσεώς του,
- να ακυρώσει την απόφαση της 12ης Ιουλίου 1996 περί απορρίψεως της προηγούμενης ενστάσεώς του,
- να υποχρεώσει την Επιτροπή να του καταβάλει το ποσό των 7 500 000 βελγικών φράγκων (BEF) για την υλική ζημία που υπέστη και χρηματική ικανοποίηση 1 500 000 BEF λόγω ηθικής βλάβης,
- να καταδικάσει την Επιτροπή στο σύνολο των δικαστικών εξόδων αμφοτέρων των βαθμών.

27 Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο:

I - 1672

- να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως ως μερικώς απαράδεκτη και, εν πάση περιπτώσει, ως αβάσιμη στο σύνολό της,
- να απορρίψει και το αίτημα περί αποζημιώσεως ως απαράδεκτο και αβάσιμο,
- να καταδικάσει τον B. Connolly στο σύνολο των δικαστικών εξόδων.

28 Με την αίτησή του αναιρέσεως, ο αναιρεσείων επικαλείται δεκατρείς λόγους αναιρέσεως.

Επί του πρώτου λόγου αναιρέσεως

29 Με τον πρώτο λόγο του αναιρέσεως, ο B. Connolly προσάπτει στο Πρωτοδικείο ότι δεν έλαβε υπόψη το γεγονός ότι τα άρθρα 12 και 17 του ΚΥΚ εγκαθιδρύουν εκ των προτέρων καθεστώς λογοκρισίας, αντικείμενο, κατ' αρχήν, στο άρθρο 10 της ΕΣΔΑ, όπως αυτό ερμηνεύεται από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (στο εξής: Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων).

30 Επί πλέον, το καθεστώς αυτό δεν συνοδεύεται από ουσιαστικές και δικονομικές προϋποθέσεις, όπως απαιτεί το άρθρο 10 της ΕΣΔΑ για κάθε περιορισμό του προστατευόμενου με την ως άνω διάταξη δικαιώματος της ελευθερίας εκφράσεως, ενώ δεν ανταποκρίνεται ειδικότερα στις επιταγές ότι οποιοσδήποτε περιορισμός πρέπει να επιδιώκει θεμιτό σκοπό, να συνδέεται με κανονιστική διάταξη που να τον καθιστά προβλέψιμο, να είναι αναγκαίος και αναλογικός προς τον επιδιωκόμενο σκοπό και να επιδέχεται αποτελεσματικό δικαστικό έλεγχο.

- 31 Ο αναιρεσείων προσάπτει επίσης στο Πρωτοδικείο ότι δεν στάθμισε τα διακυβευόμενα εν προκειμένω συμφέροντα ούτε έλεγξε αν η απόφαση περί παύσεως δικαιολογούνταν όντως από επιτακτική κοινωνική ανάγκη. Συναφώς, ο αναιρεσείων υπογραμμίζει ότι, αν η ως άνω απόφαση ελήφθη προκειμένου να προστατεύσει τα συμφέροντα του θεσμικού οργάνου και των προσώπων που θίγονται από το επίμαχο έργο, θα όφειλε, για να είναι αποτελεσματική, να συνδυάζεται με μέτρα σκοπούντα την παρεμπόδιση της διαδόσεώς του. Η Επιτροπή, όμως, δεν έλαβε παρόμοια μέτρα.
- 32 Η Επιτροπή ισχυρίζεται, κατ' αρχάς, ότι ο πρώτος λόγος αναιρέσεως είναι απορριπτός ως απαράδεκτος με το αιτιολογικό ότι αφορά τη νομιμότητα αυτού τούτου του καθεστώτος αδειας που εγκαθιδρύει το άρθρο 17 του ΚΥΚ και όχι την ερμηνεία του εκ μέρους του Πρωτοδικείου. Ο αναιρεσείων, όμως, ουδέποτε προέβαλε ρητώς, πρωτοδίκως, ένσταση ελλείψεως νομιμότητας κατά την έννοια του άρθρου 241 ΕΚ.
- 33 Επί της ουσίας, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το άρθρο 17 εμπεριέχει όλες τις αναγκαίες εγγυήσεις ώστε να γίνονται σεβαστές οι επιταγές του άρθρου 10 της ΕΣΔΑ και περιορίζεται, όπως έκρινε το Πρωτοδικείο στις σκέψεις 148 έως 154 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, στην επιβολή ευλόγων ορίων επί της ελευθερίας δημοσιεύσεως σε περίπτωση διακινδυνεύσεως των συμφερόντων της Κοινότητας.

Επί του παραδεκτού του λόγου αναιρέσεως

- 34 Γεγονός είναι ότι, με τον πρώτο λόγο του αναιρέσεως, ο αναιρεσείων αμφισβητεί προφανώς, υπό το πρίσμα του άρθρου 10 της ΕΣΔΑ, το κύρος αυτού τούτου του καθεστώτος αδειας που εγκαθίδρυσε το άρθρο 17 του ΚΥΚ, ενώ, ενώπιον του Πρωτοδικείου, όπως άλλωστε τόνισε το ίδιο στη σκέψη 147 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεώς του, ο αναιρεσείων αμφισβήτησε αποκλειστικά “την ερμηνεία” του άρθρου 17, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ εκ μέρους της Επιτροπής, ως αντικειμένη προς την ελευθερία εκφράσεως.

- 35 Πάντως, γεγονός παραμένει επίσης ότι ο αναιρεσείων αμφισβήτησε ενώπιον του Πρωτοδικείου, ενόψει των επιταγών του άρθρου 10 της ΕΣΔΑ, τις προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 17, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ στην περίπτωση του και ότι, ενώπιον του Δικαστηρίου, επικρίνει το σκεπτικό της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως βάσει του οποίου απορρίφθηκε ο αντλούμενος από την παραβίαση της αρχής της ελευθερίας εκφράσεως λόγος ακυρώσεως.
- 36 Επομένως, ο πρώτος λόγος αναιρέσεως είναι παραδεκτός.

Επί της ουσίας

- 37 Εν πρώτοις, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι, κατά πάγια νομολογία, τα θεμελιώδη δικαιώματα αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των γενικών αρχών του δικαίου, την τήρηση του οποίου διασφαλίζει το Δικαστήριο. Συναφώς, το Δικαστήριο εμπνέεται από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών και από τα στοιχεία που παρέχουν οι διεθνείς πράξεις περί προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου στις οποίες τα κράτη μέλη συνεργάστηκαν ή προσχώρησαν. Η ΕΣΔΑ ενέχει συναφώς ιδιαίτερη σημασία (βλ., ιδίως, απόφαση της 18ης Ιουνίου 1991 στην υπόθεση C-260/89, ΕΡΤ, Συλλογή 1991, σ. I-2925, σκέψη 41).
- 38 Άλλωστε, οι εν λόγω αρχές επανελήφθησαν στο άρθρο 6, παράγραφος 2, ΕΕ. Βάσει της διατάξεως αυτής, «η Ένωση σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως κατοχυρώνονται με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών, η οποία υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950, και όπως προκύπτουν από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών, ως γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου».
- 39 Όπως έκρινε το Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, «η ελευθερία εκφράσεως συνιστά ένα από τα βασικά θεμέλια [μιας δημοκρατικής κοινωνίας] και μία από τις πρωταρχικές προϋποθέσεις προόδου της ίδιας και τελειώσεως κάθε απόμου. Υπό

την επιφύλαξη του άρθρου 10, παράγραφος 2 [της ΕΣΔΑ], τυγχάνει εφαρμογής όχι μόνον επί των “πληροφοριών” ή “ιδεών” που γίνονται ευμενώς δεκτές ή θεωρούνται αβλαβείς ή αδιάφορες, αλλά και επί όλων εκείνων που θίγουν, σκανδαλίζουν ή ενοχλούν: αυτό απαιτούν η πολυφωνία, η ανεκτικότητα και η ευρύτητα πνεύματος, χωρίς τις οποίες δεν νοείται “δημοκρατική κοινωνία”» (ΕΔΔΑ, αποφάσεις Handyside της 7ης Δεκεμβρίου 1976, σειρά Α αριθ. 24, § 49· Müller κ.λπ. της 24ης Μαΐου 1988, σειρά Α αριθ. 133, § 33, και Vogt κατά Γερμανίας της 26ης Σεπτεμβρίου 1995, σειρά Α αριθ. 323, § 52).

40 Η ελευθερία εκφράσεως μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο των περιορισμών του άρθρου 10, παράγραφος 2, της ΕΣΔΑ, σύμφωνα με το οποίο, η άσκηση της ως άνω ελευθερίας «συνεπαγόμενη καθήκοντα και ευθύνες, δύναται να υπαχθεί σε ορισμένες διατυπώσεις, όρους, περιορισμούς ή κυρώσεις, προβλεπόμενους από τον νόμο και αποτελούντες αναγκαία μέτρα σε μια δημοκρατική κοινωνία για την εθνική ασφάλεια, την εδαφική ακεραιότητα ή τη δημόσια ασφάλεια, την προάσπιση της τάξεως και την πρόληψη του εγκλήματος, την προστασία της υγείας ή της ηθικής, την προστασία της υπολήψεως ή των δικαιωμάτων των τρίτων, την παρεμπόδιση της κοινολογήσεως εμπιστευτικών πληροφοριών ή τη διασφάλιση του κύρους και της αμεροληψίας της δικαστικής εξουσίας».

41 Πάντως, οι ως άνω περιορισμοί απαιτούν στενή ερμηνεία. Κατά το Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ο επιθετικός προσδιορισμός «αναγκαίος», κατά την έννοια του άρθρου 10, παράγραφος 2, σημαίνει ότι εμπλέκεται «επιτακτική κοινωνική ανάγκη» και, καίτοι «τα συμβαλλόμενα κράτη απολαύουν ορισμένου περιθωρίου εκτιμήσεως προκειμένου να κρίνουν αν συντρέχει παρόμοια ανάγκη», η επέμβαση πρέπει να είναι «ανάλογη προς τον επιδιωκόμενο θεμιτό σκοπό» και «οι προβαλλόμενοι από τις εθνικές αρχές λόγοι που δικαιολογούν τον περιορισμό» πρέπει να είναι «λυσίτελεις και επαρκείς» (βλ. ιδίως προαναφερθείσα απόφαση Vogt κατά Γερμανίας, § 52, απόφαση Wille κατά Λιχτενστάιν της 28ης Οκτωβρίου 1999, αίτηση αριθ. 28396/95, § 61 έως 63). Επιπλέον, οποιοσδήποτε εκ των προτέρων περιορισμός απαιτεί ιδιαίτερη εξέταση (βλ. απόφαση Wingrove κατά Ηνωμένου Βασιλείου της 25ης Νοεμβρίου 1996, *Recueil des arrêts et décisions* § 1996-V, σ. 1957, § 58 και 60).

42 Εξάλλου, οι περιορισμοί πρέπει να προβλέπονται από κανονιστικές διατάξεις, διατυπωμένες κατά τρόπο ακριβή, ώστε να είναι εφικτό για τους ενδιαφε-

ρομένους να ρυθμίζουν τη συμπεριφορά τους, στηριζόμενοι, εν ανάγκη, σε διαφωτιστικές συμβουλές (βλ. ΕΔΔΑ, απόφαση Sunday Times κατά Ηνωμένου Βασιλείου της 26ης Απριλίου 1979, σειρά Α αριθ. 30, § 49).

- 43 Όπως έκρινε ήδη το Δικαστήριο, οι υπάλληλοι και το λοιπό προσωπικό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων απολαύουν του δικαιώματος της ελευθερίας εκφράσεως (βλ. προαναφερθείσα απόφαση Ogowe και Traore κατά Επιτροπής, σκέψη 16), συμπεριλαμβανομένων των τομέων που εμπίπτουν στη δραστηριότητα των κοινοτικών οργάνων. Η ως άνω ελευθερία περιλαμβάνει και την προφορική ή γραπτή έκφραση αποκλίνουσας ή μειοψηφούσας γνώμης έναντι εκείνης που υποστηρίζει το όργανο που τους απασχολεί.
- 44 Πάντως, είναι επίσης θεμιτό, στα πλαίσια μιας δημοκρατικής κοινωνίας, οι υπάλληλοι να υπέχουν, λόγω του καθεστώτος που τους διέπει, υποχρεώσεις όπως αυτές των άρθρων 11 και 12 του ΚΥΚ. Οι σχετικές υποχρεώσεις αποσκοπούν κυρίως στη διαφύλαξη της σχέσεως εμπιστοσύνης που πρέπει να υφίσταται μεταξύ του οργάνου και των υπαλλήλων ή του λοιπού προσωπικού του.
- 45 Δεν αμφισβητείται ότι η έκταση των ως άνω υποχρεώσεων ποικίλλει ανάλογα με τη φύση των ασκουμένων από τον ενδιαφερόμενο καθηκόντων ή την ιεραρχική θέση του (βλ., υπό την έννοια αυτή, ΕΔΔΑ, προαναφερθείσα απόφαση Wille κατά Λινχτενστάιν, § 63, και γνώμη της Επιτροπής, έκθεση της 11ης Μαΐου 1984, υπόθεση Glasenapp, Σειρά Α αριθ. 104, § 124).
- 46 Συγκεκριμένοι περιορισμοί κατά την άσκηση της ελευθερίας εκφράσεως μπορούν, κατ' αρχήν, να δικαιολογούνται από τον θεμιτό σκοπό της προστασίας των δικαιωμάτων των τρίτων, κατά την έννοια του άρθρου 10, παράγραφος 2, της ΕΣΔΑ, εν προκειμένω των δικαιωμάτων των θεσμικών οργάνων που επιτελούν αποστολές γενικού συμφέροντος, στην ορθή εκπλήρωση των οποίων πρέπει να μπορούν να υπολογίζουν οι πολίτες.
- 47 Οι κανόνες περί των καθηκόντων και ευθυνών της ευρωπαϊκής δημόσιας διοικήσεως επιδιώκουν τον σκοπό αυτό. Έπεται ότι ένας υπάλληλος δεν μπορεί να αθετεί,

προφορικός ή εγγράφως, τις καταστατικές υποχρεώσεις του, όπως αυτές απορρέουν ιδίως από τα άρθρα 11, 12 και 17 του ΚΥΚ, έναντι του οργάνου που υποτίθεται ότι υπηρετεί, διαρρηγνύοντας με τον τρόπο αυτό τη σχέση εμπιστοσύνης που τον συνδέει προς το εν λόγω όργανο και καθιστώντας μεταγενέστερα δυσχερέστερη, αν όχι αδύνατη, την από κοινού εκπλήρωση των αποστολών που έχουν ανατεθεί στο όργανο αυτό.

- 48 Ασκώντας τον έλεγχό του, ο κοινοτικός δικαστής οφείλει να ελέγχει, ενόψει του συνόλου των περιστάσεων της εκάστοτε υποβαλλόμενης ενώπιόν του διαφοράς, αν τηρήθηκε η αρμόζουσα ισορροπία μεταξύ του θεμελιώδους δικαιώματος του ατόμου για την ελευθερία εκφράσεως και του θεμιτού συμφέροντος του θεσμικού οργάνου να επαγρυπνεί ώστε οι υπάλληλοι και το λοιπό προσωπικό του να ενεργούν τηρώντας τα καθήκοντα και τις ευθύνες που συνδέονται με την αποστολή τους.
- 49 Όπως έκρινε το Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου συναφώς, πρέπει να «λαμβάνεται υπόψη το γεγονός ότι, οσάκις διακυβεύεται η ελευθερία εκφράσεως των υπαλλήλων, τα κατά το άρθρο 10, παράγραφος 2, “καθήκοντα και ευθύνες” ενέχουν ιδιαίτερη σημασία δικαιολογούσα ορισμένο περιθώριο εκτίμησης των εθνικών αρχών, όταν πρόκειται να κριθεί αν η καταγγελλόμενη επέμβαση είναι ανάλογη προς τον προαναφερθέντα σκοπό» (βλ. ΕΔΔΑ, προαναφερθείσα απόφαση *Vogt κατά Γερμανίας*, απόφαση *Ahmed κ.λπ. κατά Ηνωμένου Βασιλείου* της 2ας Σεπτεμβρίου 1998, *Recueil des arrêts et décisions* 1998-VI, σ. 2378, § 56, και προαναφερθείσα απόφαση *Wille κατά Λιχτενστάιν*, § 62).
- 50 Η ερμηνεία και εφαρμογή του άρθρου 17, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ πρέπει να χωρούν υπό το φως των γενικών αυτών εκτιμήσεων, όπως έπραξε το Πρωτοδικείο με τις σκέψεις 148 έως 155 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.
- 51 Η ως άνω διάταξη εξαρτά από τη λήψη αδείας τη δημοσίευση οποιουδήποτε κειμένου, ο σκοπός του οποίου συνδέεται με τη δραστηριότητα των Κοινοτήτων. Η άδεια μπορεί να μη δοθεί μόνον εφόσον η σχεδιαζόμενη δημοσίευση είναι ικανή «να θέσει σε κίνδυνο τα συμφέροντα των Κοινοτήτων». Το τελευταίο αυτό ενδεχόμενο, το οποίο εξαγγέλλεται περιοριστικώς με κανονισμό του Συμβουλίου, εμπίπτει στην «προστασία των δικαιωμάτων των τρίτων», η οποία μπορεί να δικαιολογεί, σύμφωνα με το άρθρο 10, παράγραφος 2, της ΕΣΔΑ, όπως αυτό ερμηνεύτηκε από το Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, περιορισμό της ελευθερίας εκφράσεως. Επομένως, πρέπει να απορριφθούν οι αιτιάσεις που αντλεί ο αναιρεσείων από τον

αθέμιτο χαρακτήρα του επιδιωκόμενου από το άρθρο 17, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ σκοπού και από την έλλειψη κανονιστικής διατάξεως περί εξαγγελίας του περιορισμού της ελευθερίας εκφράσεως.

52 Το γεγονός ότι ο επίδικος περιορισμός εμφανίζεται υπό τη μορφή εκ των προτέρων αδείας δεν τον καθιστά αφεαυτού αντίθετο προς το θεμελιώδες δικαίωμα της ελευθερίας εκφράσεως, όπως έκρινε το Πρωτοδικείο με τη σκέψη 152 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

53 Πράγματι, το καθεστώς του άρθρου 17, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ καθιερώνει σαφώς την αρχή της χορηγήσεως της αδείας, η οποία μπορεί να μη δοθεί μόνο κατ' εξαίρεση. Δεδομένου ότι η διάταξη αυτή επιτρέπει στα θεσμικά όργανα να αρνούνται τη χορήγηση αδείας δημοσιεύσεως, παρέχοντας έτσι τη δυνατότητα σοβαρής επεμβάσεως στην ελευθερία εκφράσεως, η οποία αποτελεί ένα από τα βασικά θεμέλια μιας δημοκρατικής κοινωνίας, πρέπει να ερμηνεύεται περιοριστικώς και να εφαρμόζεται στα πλαίσια της αυστηρής τηρήσεως των προϋποθέσεων, μνεία των οποίων γίνεται στη σκέψη 41 της παρούσας αποφάσεως. Έτσι, η άδεια δημοσιεύσεως μπορεί να μη δοθεί μόνον αν η δημοσίευση είναι ικανή να προκαλέσει σοβαρή ζημία στα συμφέροντα των Κοινοτήτων.

54 Εξάλλου, επειδή το καθεστώς αυτό εφαρμόζεται μόνον όσον αφορά τις δημοσιεύσεις που συνδέονται με τη δραστηριότητα των Κοινοτήτων, σκολπεί αποκλειστικά στο να επιτρέπει στο θεσμικό όργανο να ενημερώνεται για τις γραπτές γνώμες που εκφράζουν οι υπάλληλοι ή το λοιπό προσωπικό του σε συνάρτηση με την οικεία δραστηριότητα προκειμένου να μπορεί να ελέγχει αν εκπληρούν τα καθήκοντά τους και ρυθμίζουν τη συμπεριφορά τους ενόψει των συμφερόντων των Κοινοτήτων και χωρίς να θίγουν την αξιοπρέπεια του λειτουργήματός τους.

55 Η τυχόν απόφαση περί μη χορηγήσεως αδείας είναι δεκτική προσφυγής σύμφωνα με τα άρθρα 90 και 91 του ΚΥΚ. Επομένως, ο προσφεύγων δεν νομιμοποιείται να ισχυρίζεται, όπως έπραξε, ότι η εφαρμογή του καθεστώτος του άρθρου 17 του ΚΥΚ δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο αποτελεσματικού δικαστικού ελέγχου. Ο έλεγχος αυτός επιτρέπει στα κοινοτικά δικαιοδοτικά όργανα να ελέγξουν αν η ΑΔΑ άσκησε τη βάση του άρθρου 17, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ αρμοδιότητά της με

απόλυτο σεβασμό των ισχυόντων έναντι οποιασδήποτε επεμβάσεως στην ελευθερία εκφράσεως ορίων.

- 56 Ένα τέτοιο καθεστώς εκφράζει τη σχέση εμπιστοσύνης που πρέπει να υφίσταται μεταξύ ενός εργοδότη και του προσωπικού του, ιδίως οσάκις το τελευταίο ασκεί υψηλά καθήκοντα δημόσιου χαρακτήρα, ενώ η εφαρμογή του καθεστώτος αυτού μπορεί να εκτιμηθεί μόνον υπό το φως του συνόλου των περιστάσεων της συγκεκριμένης περιπτώσεως και των συνεπειών τους επί της ασκήσεως του δημόσιου λειτουργήματος. Κατά τούτο συνάδει προς τα κριτήρια βάσει των οποίων επιτρέπεται η επέμβαση στην ελευθερία εκφράσεως, όπως αυτά υπομνήστηκαν στη σκέψη 41 της παρούσας αποφάσεως.
- 57 Όπως προκύπτει επίσης από τα προεκτεθέντα, η ΑΔΑ οφείλει, οσάκις εφαρμόζει το άρθρο 17, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ, να σταθμίζει τα διάφορα διακυβευόμενα συμφέροντα λαμβάνοντας ιδίως υπόψη τη σοβαρότητα της προσβολής των συμφερόντων των Κοινοτήτων.
- 58 Εν προκειμένω, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε, στη σκέψη 154 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι, «με την απόφαση περί παύσεώς του, η ΑΔΑ προσήψε στον προσφεύγοντα παράβαση της σχετικής διατάξεως με το αιτιολογικό, αφενός, ότι ο ενδιαφερόμενος δεν είχε ζητήσει άδεια δημοσιεύσεως για το έργο του, αφετέρου, ότι δεν θα του χορηγούνταν άδεια για τους ίδιους λόγους με εκείνους που υπαγόρευσαν την προγενέστερη άρνηση χορηγήσεως αδειών δημοσιεύσεως ορισμένων άρθρων με παρεμφερές περιεχόμενο και, τέλος, ότι ο προσφεύγων, με τη συμπεριφορά του, έθιξε σοβαρά τα συμφέροντα των Κοινοτήτων και σπύλωσε την εικόνα και την υπόληψη του θεσμικού οργάνου».
- 59 Όσον αφορά το τελευταίο αυτό παράπτωμα, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε κατ' αρχάς, στη σκέψη 125 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι «το επίδικο έργο περιλαμβάνει ορισμένους επιθετικούς, προσβλητικούς και συχνά υβριστικούς ισχυρισμούς που θίγουν την τιμή των προσώπων και των θεσμικών οργάνων στα οποία αναφέρονται, ενώ έτυχαν ευρείας δημοσιότητας, ιδίως διά του Τύπου». Έτσι, το Πρωτοδικείο μπόρεσε, μέσω εκτιμήσεως μη δυναμένης να τεθεί υπό αμφισβήτηση

στο πλαίσιο της αναιρέσεως, να αποφανθεί ότι τα εν λόγω αποσπάσματα στοιχειοθετούσαν παράβαση του άρθρου 12 του ΚΥΚ.

- 60 Ακολούθως, το Πρωτοδικείο επισήμανε, στη σκέψη 128 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, πέραν του υψηλού βαθμού του B. Connolly, το γεγονός ότι το επίδικο έργο «εξέφραζε δημοσίως [...] θεμελιώδη εναντίωση του προσφεύγοντος προς την πολιτική της Επιτροπής που ο ίδιος είχε ως αποστολή να θέσει σε εφαρμογή, ήτοι την υλοποίηση της οικονομικής και νομοσυντακτικής ενώσεως, δεδηλωμένο, άλλωστε, στόχο της Συνθήκης».
- 61 Τέλος, το Πρωτοδικείο διευκρίνισε, στη σκέψη 155 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι δεν αποδεικνύεται ότι «η παράβαση του άρθρου 17, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ, που προσάπτεται στον προσφεύγοντα, θα του είχε προσαφθεί ακόμα και σε περίπτωση μη διακυβεύσεως του συμφέροντος των Κοινοτήτων [...]».
- 62 Οι διάφορες αυτές εκτιμήσεις του Πρωτοδικείου, οι οποίες στηρίζονται στις αιτιολογικές σκέψεις της αποφάσεως περί παύσεως (βλ. ιδίως την πέμπτη, έκτη, ένατη, δέκατη, δωδέκατη και δέκατη πέμπτη αιτιολογική σκέψη της εν λόγω αποφάσεως), αφήνουν σαφώς να διαφανεί ότι ο B. Connolly δεν επαύθη απλώς και μόνον επειδή δεν είχε ζητήσει εκ των προτέρων την άδεια δημοσιεύσεως, σε αντίθεση προς τις επιταγές του άρθρου 17, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ, ή επειδή είχε εκφράσει αντίθετη γνώμη, αλλ' επειδή είχε δημοσιεύσει, χωρίς άδεια, κείμενο με το οποίο επέκρινε σοβαρά, και μάλιστα εξύβρισε, μέλη της Επιτροπής ή άλλα πρόσωπα ιεραρχικά προϊστάμενά του και αμφισβήτησε τους θεμελιώδεις προσανατολισμούς της πολιτικής της Επιτροπής τους οποίους τα κράτη μέλη συμπεριέλαβαν στη Συνθήκη και για την υλοποίηση των οποίων είχε ακριβώς επιφορτιστεί ο ίδιος από την Επιτροπή να συμβάλει εντίμως. Υπό τις περιστάσεις αυτές, κατέφερε «ανεπανόρθωτο πλήγμα στη σχέση εμπιστοσύνης που η Επιτροπή νομιμοποιείται να απαιτεί από τους υπαλλήλους της» και, συνακόλουθα, κατέστησε «ανέφικτη τη συνέχιση οποιασδήποτε εργασιακής σχέσεως με το θεσμικό όργανο» (βλ. δέκατη πέμπτη αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως περί παύσεως).
- 63 Όσον αφορά τα σκοπύοντα την παρεμπόδιση της διαδόσεως του έργου μέτρα, τα οποία, κατά τον B. Connolly, θα έπρεπε να είχε λάβει η Επιτροπή για την αποτε-

λεσματική προστασία των συμφερόντων της, αρκεί η διαπίστωση ότι η θέσπισή τους δεν θα είχε ως αποτέλεσμα την αποκατάσταση της σχέσεως εμπιστοσύνης μεταξύ του B. Connolly και του θεσμικού οργάνου και ουδόλως θα μετέβαλλε την αδυναμία συνεχίσεως οποιασδήποτε εργασιακής σχέσεως με το θεσμικό όργανο.

- 64 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι το Πρωτοδικείο ορθώς συνήγαγε, όπως έπραξε στη σκέψη 156 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι ήταν αβάσιμη η αντλούμενη από παραβίαση του δικαιώματος για την ελεύθερη έκφραση αιτίαση, λόγω της εφαρμογής του άρθρου 17, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ, στην περίπτωση του.
- 65 Επομένως, ο πρώτος λόγος αναιρέσεως είναι απορριπτέος.

Επί του δεύτερου λόγου αναιρέσεως

- 66 Με τον δεύτερο λόγο του αναιρέσεως, ο B. Connolly προσάπτει στο Πρωτοδικείο ότι, με τη σκέψη 157 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, αλλοίωσε το περιεχόμενο των άρθρων 17, δεύτερο εδάφιο, και 35 του ΚΥΚ, κρίνοντας ότι η υποχρέωση λήψεως εκ των προτέρων αδείας για τη δημοσίευση ενός κειμένου τυγχάνει εφαρμογής και επί των υπαλλήλων που τελούν σε κατάσταση αδείας άνευ αποδοχών. Αντίθετα, κατά τον B. Connolly, όταν ο ενδιαφερόμενος υπάλληλος τελεί σε κατάσταση αδείας άνευ αποδοχών απαλλάσσεται από την υποχρέωση τηρήσεως του άρθρου 17, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ.
- 67 Ο B. Connolly προσάπτει επίσης στο Πρωτοδικείο ότι απέρριψε, άνευ αιτιολογήσεως, τα προσκομισθέντα αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με την ισχύουσα εντός της ΓΔ Π της Επιτροπής πρακτική, παραβιάζοντας με τον τρόπο αυτό την αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.

- 68 Συναφώς, όπως προκύπτει από τη σκέψη 161 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, προκειμένου να αποδείξει το υποστατό της φερόμενης γενικής πρακτικής της Επιτροπής, δυνάμει της οποίας δεν απαιτείται εκ των προτέρων άδεια δημοσιεύσεως από τους υπαλλήλους που τελούν σε κατάσταση αδείας άνευ αποδοχών, ο B. Connolly περιορίστηκε να επικαλεστεί το γεγονός ότι το 1985 του χορηγήθηκε άδεια άνευ αποδοχών διάρκειας ενός έτους προκειμένου να εργαστεί σε ιδιωτικό χρηματοδοτικό ίδρυμα και ότι ο πρώην ο γενικός διευθυντής της ΓΔ Π είχε κρίνει ότι δεν όφειλε να εγκρίνει ή να σχολιάσει τα κείμενα που είχε συντάξει ο B. Connolly για λογαριασμό του ως άνω ιδρύματος. Από τη μοναδική αυτή διαπίστωση δεν μπορεί να αποδίδεται στο Πρωτοδικείο οποιαδήποτε αλλοίωση των προσκομισθέντων από τον B. Connolly αποδεικτικών στοιχείων.
- 69 Κατά τα λοιπά, όπως προκύπτει προδήλως από τη διατύπωση του άρθρου 35 του ΚΥΚ, ο τελών σε κατάσταση αδείας άνευ αποδοχών υπάλληλος δεν αποβάλλει την ιδιότητα του υπαλλήλου κατά το χρονικό διάστημα που βρίσκεται στην ως άνω κατάσταση. Επομένως, εξακολουθεί να υπόκειται στις υποχρεώσεις που υπέχουν όλοι οι υπάλληλοι, πλην ρητών περιόχων του αντιθέτου διατάξεων.
- 70 Επομένως, ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως είναι απορριπτέος ως προδήλως αβάσιμος.

Επί του τρίτου λόγου αναιρέσεως

- 71 Με τον τρίτο λόγο του αναιρέσεως, ο B. Connolly προσάπτει στο Πρωτοδικείο ότι αλλοίωσε, με τη σκέψη 108 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το περιεχόμενο του άρθρου 11, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ στον βαθμό που εξομοίωσε τα συγγραφικά δικαιώματα με αμοιβή κατά την έννοια της ως άνω διατάξεως.
- 72 Με το πρώτο σκέλος του ως άνω λόγου αναιρέσεως, ο B. Connolly υποστηρίζει ότι η ερμηνεία αυτή είναι εσφαλμένη στον βαθμό που τα συγγραφικά δικαιώματα δεν

αποτελούν αντιπαροχή για παρασχεθείσα υπηρεσία και δεν θέτουν σε κίνδυνο την ανεξαρτησία του υπαλλήλου.

- 73 Με το δεύτερο σκέλος του ιδίου λόγου αναιρέσεως, ο B. Connolly υποστηρίζει ότι τέτοια ερμηνεία θα οδηγούσε σε προσβολή του δικαιώματος ιδιοκτησίας, όπως κατοχυρώνεται με το άρθρο 1 του πρώτου πρόσθετου πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ.
- 74 Τέλος, με το τρίτο σκέλος του ιδίου λόγου αναιρέσεως, ο B. Connolly προσάπτει στο Πρωτοδικείο ότι, με τη σκέψη 113 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, αλλοίωσε το περιεχόμενο του ως άνω άρθρου 11, εξαρτώντας την εφαρμογή του από το προβλεπόμενο στο άρθρο 17 του ΚΥΚ καθεστώ της εκ των προτέρων αδείας. Το άρθρο 11 έχει αυτοτελές περιεχόμενο έναντι της τελευταίας αυτής διατάξεως.
- 75 Επί των δύο πρώτων σκελών του λόγου αναιρέσεως, αρκεί η διαπίστωση ότι ο B. Connolly περιορίζεται στην επανάληψη των λόγων και επιχειρημάτων που είχαν ήδη προβληθεί ενώπιον του Πρωτοδικείου, χωρίς να αναπτύσσει επιχειρηματολογία σκοπούσα ειδικώς στον εντοπισμό της νομικής πλάνης την οποία ενέχει η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση.
- 76 Τα δύο πρώτα σκέλη του τρίτου λόγου αναιρέσεως, με τα οποία επιδιώκεται στην πραγματικότητα η απλή εκ μέρους του Δικαστηρίου επανεξέταση των προβληθέντων ενώπιον του Πρωτοδικείου λόγων, γεγονός που εκφεύγει, δυνάμει του άρθρου 51 του Οργανισμού ΕΚ του Δικαστηρίου, της αρμοδιότητάς του, πρέπει να απορριφθούν ως απαράδεκτα (βλ. απόφαση της 4ης Ιουλίου 2000 στην υπόθεση C-352/98 P, Bergaderm και Goupil κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-5291, σκέψη 35).
- 77 Επί του τρίτου σκέλους, επιβάλλεται η διαπίστωση, όπως υπογράμμισε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 32 των προτάσεών του, ότι αφορά διατυπωθείσα ως εκ περισσού εκτίμηση του Πρωτοδικείου με τη δεύτερη περίοδο της σκέψεως 113 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Κατ' αρχήν, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η φερό-

μενη ως υπαρκτή πρακτική της Επιτροπής, η οποία έγκειται στη χορήγηση αδειών στους υπαλλήλους που τελούν σε κατάσταση αδειάς άνευ αποδοχών να εισπράττουν συγγραφικά δικαιώματα, δεν είχε αποδειχθεί από τον B. Connolly. Ο λόγος αυτός του επέτρεπε ήδη να απαντήσει επαρκώς κατά νόμον στην επιχειρηματολογία του τελευταίου. Ως εκ τούτου, η στρεφόμενη κατά της δεύτερης περιόδου της σκέψεως 113 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως αιτίαση πρέπει, εν πάση περιπτώσει, να απορριφθεί ως μη ασκούμενη εν προκειμένω επιρροή.

79 Επομένως, ο τρίτος λόγος είναι στο σύνολό του απορριπτέος ως προδήλως απαράδεκτος.

Επί του τέταρτου λόγου αναιρέσεως

79 Ο τέταρτος λόγος περιλαμβάνει τρία σκέλη.

80 Με το πρώτο σκέλος, ο αναιρεσειών προσάπτει στο Πρωτοδικείο ότι συνέχισε, με τις σκέψεις 125 και 126 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, και ενώπιόν του το ανακριτικό έργο της πειθαρχικής διαδικασίας και υποκατέστησε με την εκτίμησή του των πραγματικών περιστατικών εκείνη της πειθαρχικής αρχής, επαναλαμβάνοντας για ίδιο λογαριασμό ορισμένους ισχυρισμούς που είχε διατυπώσει η Επιτροπή κατά τη διάρκεια της προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία και αφορούσε το περιεχόμενο του έργου, ενώ ούτε η γνώμη του πειθαρχικού συμβουλίου ούτε η απόφαση περί παύσεως περιλαμβάνουν ρητούς λόγους ως προς τον φερόμενο υβριστικό χαρακτήρα του έργου. Επιπλέον, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση επαναλαμβάνει απλούστατα τους ανωτέρω ισχυρισμούς, χωρίς να έχει ελέγξει το βάσιμό τους.

81 Συναφώς, πρέπει να αναγνωριστεί ότι το Πρωτοδικείο απέρριψε, με τη σκέψη 126 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το επιχείρημα του B. Connolly ότι ούτε το πειθαρχικό συμβούλιο ούτε η ΑΔΑ έλαβαν τελικά υπόψη τους την αντλούμενη από τον επιθετικό, προσβλητικό ή υβριστικό χαρακτήρα του επίδικου έργου αιτίαση. Συγκεκριμένα, κατά το Πρωτοδικείο, αμφότερα τα όργανα αυτά «θεώρησαν ρητώς,

με τη γνώμη και την απόφαση περί παύσεως, ότι “η συνολική συμπεριφορά του B. Connolly προσέβαλε την αξιοπρέπεια του λειτουργήματός του”». Η ως άνω εκτίμηση πρέπει να ερμηνευθεί υπό το φως της εκθέσεως της ΑΔΑ περί συγκλήσεως του πειθαρχικού συμβουλίου, η οποία, όπως τόνισε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 35 των προτάσεών του, περιλαμβάνει κρίση κατ’ ουσίαν πανομοιότυπη προς εκείνη της σκέψεως 125 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως του Πρωτοδικείου σχετικά με τον επιθετικό, προσβλητικό, έως και υβριστικό, χαρακτήρα ορισμένων χωρίων του οικείου έργου (βλ., ειδικότερα, τα σημεία 25 και 26 της εκθέσεως της ΑΔΑ).

- 82 Εσφαλμένα, λοιπόν, ο αναιρεσείων ισχυρίζεται ότι το Πρωτοδικείο υποκατέστησε με την εκτίμησή του εκείνη της ΑΔΑ, διατυπώνοντας νέες εις βάρος του αιτιάσεις.
- 83 Κατά τα λοιπά, ελλείπει αλλοιώσεως των αποδεικτικών στοιχείων ή παραβιάσεως των γενικών αρχών δικαίου και των εφαρμοστέων σε θέματα βάρους της αποδείξεως και οργανώσεως των αποδεικτικών μέσων δικονομικών κανόνων, παρόμοιες διαπιστώσεις, αφορώσες πραγματικά περιστατικά, εκφεύγουν, κατ’ αρχήν, του ελέγχου του Δικαστηρίου στο πλαίσιο αναρέσεως (βλ. απόφαση της 28ης Μαΐου 1998 στην υπόθεση C-7/95 P, Deere κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. I-3111, σκέψη 22).
- 84 Επομένως, το πρώτο σκέλος του τέταρτου λόγου αναρέσεως είναι απορριπτέο.
- 85 Με το δεύτερο σκέλος του ως άνω λόγου αναρέσεως, ο B. Connolly προσάπτει στο Πρωτοδικείο ότι, με τη σκέψη 128 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, έκρινε ότι το επίδικο έργο εξέφραζε δημοσίως «θεμελιώδη εναντίωση του προσφεύγοντος προς την πολιτική της Επιτροπής που ο ίδιος είχε ως αποστολή να θέσει σε εφαρμογή», οπότε διερράγησαν οι δεσμοί εμπιστοσύνης που επιβάλλονται μεταξύ αυτού και του θεσμικού οργάνου του.
- 86 Κατά τον αναιρεσειόντα, η αιτίαση αυτή δεν είχε ληφθεί υπόψη κατά τη διάρκεια της πειθαρχικής διαδικασίας. Επιπλέον, αν οποιαδήποτε έκφραση διαφωνίας προς την πολιτική κοινοτικού θεσμικού οργάνου εκ μέρους υπαλλήλου εκλαμβάνοταν ως

παράβαση του καθήκοντος εντιμότητας, η ελευθερία εκφράσεως, όπως διασφαλίζεται με το άρθρο 10 της ΕΣΔΑ, θα στερούνταν οποιασδήποτε σημασίας. Εξάλλου, το λειτούργημα του B. Connolly δεν ενέκειτο στο να εφαρμόσει την πολιτική της Επιτροπής, αλλά, σύμφωνα με τους όρους που χρησιμοποίησε το πειθαρχικό συμβούλιο, να «παρακολουθεί τις νομοματικές πολιτικές εντός των κρατών μελών και να αναλύει τις νομοματικές επιπτώσεις από την υλοποίηση της οικονομικής και νομοματικής ενώσεως».

87. Επ' αυτού, αρκεί η διαπίστωση ότι η εκτίμηση του Πρωτοδικείου κατά της οποίας βάλλει ο αναιρεσείων περιλαμβάνεται κατ' ουσίαν, όπως υπογραμμίζει ορθώς η Επιτροπή, και στην όγδοη αιτιολογική σκέψη της γνώμης του πειθαρχικού συμβουλίου και στη δέκατη αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως περί παύσεως, ενώ η εκτίμηση του περιεχομένου των καθηκόντων του B. Connolly είναι πραγματικό ζήτημα επί του οποίου το Δικαστήριο δεν μπορεί να αποφανθεί στο πλαίσιο αναιρέσεως.
88. Ως προς τη φερόμενη παραβίαση της αρχής της ελευθερίας εκφράσεως και τα όρια που αυτή επιδέχεται κατ' εξαίρεση, επιβάλλεται η παραπομπή στις σκέψεις 37 έως 64 της παρούσας αποφάσεως σχετικά με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως.
89. Άρα, και το δεύτερο σκέλος του τέταρτου λόγου αναιρέσεως είναι απορριπτέο.
90. Με το τρίτο σκέλος του ιδίου λόγου αναιρέσεως, ο αναιρεσείων ισχυρίζεται ότι το Πρωτοδικείο έκρινε εσφαλμένα, στη σκέψη 126 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι το πειθαρχικό συμβούλιο και η ΑΔΑ δεν παραιτήθηκαν από την αφορώσα την παράβαση του άρθρου 12 του ΚΥΚ αιτίασή τους, ενώ η Επιτροπή, με το υπόμνημά της αντικρούσεως, αναγνώρισε ότι παραιτήθηκε από την αφορώσα την αθέτηση της υποχρεώσεως εμπιστευτικότητας αιτίαση.
91. Ανεξάρτητα από την επιχειρηματολογία της Επιτροπής στο πλαίσιο της αναιρέσεως, η οποία, άλλωστε, αντικρούει την υποστηριζόμενη από τον αναιρεσείοντα ερμηνεία,

δεν αμφισβητείται ότι, υπό το φως της συλλογιστικής που ακολούθησε το Πρωτοδικείο στη σκέψη 126 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως και επικυρώνει η σκέψη 81 της παρούσας αποφάσεως, ούτε το πειθαρχικό συμβούλιο ούτε η ΑΔΑ παραιτήθηκαν από την αρουόμενη από την παράβαση του άρθρου 12 του ΚΥΚ αιτίαση.

- 92 Επομένως, το τρίτο σκέλος του λόγου αυτού αγαιρέσεως δεν μπορεί να γίνει δεκτό.
- 93 Επομένως, πρέπει να απορριφθεί ο τέταρτος λόγος αναιρέσεως ως εν μέρει απαράδεκτος και εν μέρει αβάσιμος.

Επί του πέμπτου λόγου αναιρέσεως

- 94 Με τον πέμπτο λόγο του αναιρέσεως, ο B. Connolly προσάπτει στο Πρωτοδικείο ότι έκρινε, στη σκέψη 44 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η έκθεση της ΑΔΑ στόχευε «το περιεχόμενο του βιβλίου μεταξύ των προσαπτομένων στον ίδιο πραγματικών περιστατικών», ως έκφραση οικονομικής απόψεως αποκλίνουσας από την υιοθετηθείσα από την Επιτροπή γραμμή συμπεριφοράς, και ότι με τον τρόπο αυτό δεν ελήφθη υπόψη η οφειλόμενη πίστη στην έκθεση της ΑΔΑ, το σημείο 25 της οποίας αφορούσε αποκλειστικά «απαξιωτικές και αβάσιμες επιθέσεις».
- 95 Η φερόμενη σύγχυση που ο B. Connolly προσάπτει στο Πρωτοδικείο δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη, δεδομένου ότι το Πρωτοδικείο περιορίστηκε να αναγνωρίσει, στη σκέψη 44, αναφέροντας ορισμένα χωρία της εκθέσεως της ΑΔΑ περί συγκλήσεως του πειθαρχικού συμβουλίου, ότι το ίδιο το περιεχόμενο του επίδικου έργου, ιδίως ο εχθρικός χαρακτήρας του, ενέπιπτε στα προσαπτόμενα στον B. Connolly πραγματικά περιστατικά.
- 96 Άρα, ο πέμπτος λόγος αναιρέσεως στερείται στο σύνολό του ερείσματος.

Επί του έκτου λόγου αναιρέσεως

- 97 Ο έκτος λόγος αναιρέσεως περιλαμβάνει δύο σκέλη.
- 98 Με το πρώτο σκέλος, ο B. Connolly προσάπτει στο Πρωτοδικείο ότι αγνόησε, στις σκέψεις 97 και 98 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, την οφειλόμενη στα έγγραφα πίστη, διατυπώνοντας αιτίαση που δεν απαντούσε στην πειθαρχική διαδικασία, ήτοι την έκφραση αποκλίνουσας γνώμης μεταξύ του B. Connolly και της Επιτροπής επί του θέματος της δρομολογήσεως της οικονομικής και νομοσυντακτικής ενώσεως, και στηριζόμενο προς τούτο σε χωρίο του επίδικου έργου — εν προκειμένω, σελίδα 12 — που δεν περιλαμβάνεται στη δικογραφία.
- 99 Επιβάλλεται η διαπίστωση, όπως έπραξε το Πρωτοδικείο στις σκέψεις 97 και 98 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η διαφωνία του B. Connolly με την πολιτική της Επιτροπής ήταν πασιφανής, όπως αποδεικνύει το προαναφερθέν χωρίο του επίδικου έργου, το οποίο περιλαμβάνονταν προφανώς στη δικογραφία, και ότι ο ίδιος ο αναιρεσείων έδωσε συναφώς εξηγήσεις ενώπιον του πειθαρχικού συμβουλίου (βλ. πρακτικό της ακροάσεώς του της 5ης Δεκεμβρίου 1995, σ. 4 έως 7).
- 100 Εν πάση περιπτώσει, παρόμοιες εκτιμήσεις, απτόμενες εξ ολοκλήρου των πραγματικών περιστατικών, εκφεύγουν του ελέγχου του Δικαστηρίου στο πλαίσιο αναιρέσεως.
- 101 Με το δεύτερο σκέλος του πέμπτου λόγου αναιρέσεως, ο B. Connolly υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο τού απέδωσε εσφαλμένα, με τη σκέψη 98 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, εκφράσεις που δεν είχε διατυπώσει, σύμφωνα με τις οποίες, «επειδή οι αναλύσεις και προτάσεις του προσέκρουσαν στην αντίθεση των ιεραρχικά προϊσταμένων του, είχε αποφασίσει, λόγω της ζωτικής σημασίας του ζητήματος και του κινδύνου που συνεπαγόταν η ακολουθούμενη από την Επιτροπή πολιτική για το μέλλον της Ενώσεως, να τις καταστήσει δημόσιες».

- 102 Η αφορώσα τα πραγματικά περιστατικά ακρίβεια της εν λόγω εκτιμήσεως, η οποία απορρέει αυτολεξεί από τη γνώμη του πειθαρχικού συμβουλίου στην οποία θεμελιώνει τη δική του εκτίμηση το Πρωτοδικείο, δεν μπορεί να αμφισβητηθεί με έναν απλό ισχυρισμό, ελλείψει ακριβών και συγκλινουσών περι του αντιθέτου ενδείξεων. Όπως υπογράμμισε το Πρωτοδικείο στη σκέψη 98 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, η εκτίμηση αυτή μπορεί επίσης να επιβεβαιωθεί από το πρακτικό της ακροάσεως της 5ης Δεκεμβρίου 1995 (σ. 4 και 7), το περιεχόμενο του οποίου δεν αμφισβήτησε ο B. Connolly.
- 103 Επομένως, ο έκτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως εν μέρει απαράδεκτος και εν μέρει αβάσιμος.

Επί του έβδομου λόγου αναιρέσεως

- 104 Με τον έβδομο λόγο του αναιρέσεως, ο B. Connolly αμφισβητεί την περιλαμβανόμενη στη σκέψη 47 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως εκτίμηση του Πρωτοδικείου ότι ο ενδιαφερόμενος, κατά την τελευταία ακρόασή του εκ μέρους της ΑΔΑ στις 9 Ιανουαρίου 1996, δεν ισχυρίστηκε ότι η γνώμη του πειθαρχικού συμβουλίου θεμελιωνόταν σε αιτιάσεις που έπρεπε να θεωρηθούν ως νέα πραγματικά περιστατικά ούτε ζήτησε να κινηθεί εκ νέου η πειθαρχική διαδικασία, όπως είχε το δικαίωμα να απαιτήσει βάσει του άρθρου 11 του παραρτήματος ΙΧ. Κατά τον B. Connolly, όπως προκύπτει από το πρακτικό της εν λόγω ακροάσεως, ο εκπρόσωπος του υπέβαλε στην ΑΔΑ, κατά την εν λόγω σύσκεψη, τα υπομνήματα που είχε καταθέσει ενώπιον του πειθαρχικού συμβουλίου, με τα οποία ζητούσε ιδίως, σε περίπτωση που το τελευταίο είχε την πρόθεση να επικαλεστεί παράβαση των ουσιαστικών διατάξεων του άρθρου 12 του ΚΥΚ, την αναστολή της διαδικασίας και την παραπομπή της υποθέσεως ενώπιον της ΑΔΑ προκειμένου να χωρήσει νέα ακρόαση.
- 105 Ανεξάρτητα από το παραδεκτό του λόγου αυτού αναιρέσεως, η επιχειρηματολογία του αναιρεσείοντος δεν επιτρέπει, εν πάση περιπτώσει, να αποδειχθεί το υποστατό πλάνης περί την εκτίμηση που θα μπορούσε να ενέχει η σκέψη 47 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Πράγματι, η σκέψη αυτή περιορίζεται στη διαπίστωση ότι, κατά την ακρόαση της 9ης Ιανουαρίου 1996, ο B. Connolly δεν ισχυρίστηκε ότι η γνώμη του πειθαρχικού συμβουλίου θεμελιωνόταν σε νέες αιτιάσεις ούτε ζήτησε την

εκ νέου κίνηση της πειθαρχικής διαδικασίας. Το γεγονός ότι ο ενδιαφερόμενος είχε καταθέσει ενώπιον του πειθαρχικού συμβουλίου υπομνήματα, με τα οποία διατύπωνε γενική επιφύλαξη σε περίπτωση επικλήσεως στο μέλλον νέων αιτιάσεων, δεν είναι ικανό να θέσει υπό αμφισβήτηση τη διαπίστωση του Πρωτοδικείου.

106 Επομένως, ο έβδομος λόγος αναιρέσεως είναι απορριπτός.

Επί του όγδοου λόγου αναιρέσεως

107 Με τον όγδοο λόγο του αναιρέσεως, ο αναιρεσείων προσάπτει στο Πρωτοδικείο ότι, στη σκέψη 48 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, δεν απάντησε με τον αρμόζοντα τρόπο στον λόγο ακυρώσεως που συνίστατο στο ότι ο B. Connolly δεν είχε τύχει προηγουμένως ακροάσεως, σύμφωνα με το άρθρο 87, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ αναφορικά με δύο πραγματικά περιστατικά, και συγκεκριμένα το άρθρο που δημοσίευσε στις 6 Σεπτεμβρίου 1995 στην ημερήσια εφημερίδα *The Times* και τη συνέντευξη που παραχώρησε σε δημοσιογράφο της τηλεοράσεως στις 26 Σεπτεμβρίου 1995.

108 Συναφώς, όπως προκύπτει από τη σκέψη 48 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο απάντησε στο «επιχείρημα ότι το γεγονός ότι δημοσίευσε άρθρο με σκοπό την προώθηση του βιβλίου του στις 6 Σεπτεμβρίου 1995 και ότι συμμετέσχε σε τηλεοπτική εκπομπή στις 26 Σεπτεμβρίου 1995 δεν αναφέρθηκε μεταξύ των πραγματικών περιστατικών που του προσήφθησαν με την αναφορά προς σύγκληση του πειθαρχικού συμβουλίου». Επιπλέον, όσον αφορά το επικληθέν προς στήριξη του όγδοου αυτού λόγου αναιρέσεως επιχείρημα, αρκεί να υπομνηστεί ότι το σημείο 19 του εν λόγω εγγράφου αναφέρεται ρητώς στα πραγματικά περιστατικά που επικαλείται ο αναιρεσείων.

109 Αν ο λόγος που προέβαλε ο B. Connolly πρωτοδίκως, ο οποίος ήταν εκτός των άλλων διατυπωμένος κατά τρόπο ελάχιστα σαφή, έπρεπε να εννοηθεί ως στρεφόμενος κατά του γεγονότος ότι δεν έτυχε ακροάσεως, πριν από τη σύνταξη της αναφοράς περί συγκλήσεως του πειθαρχικού συμβουλίου, επί των δύο επιμάχων

πραγματικών περιστατικών, σε αντίθεση προς τις επιταγές του άρθρου 87, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ, αρκεί συναφώς να υπογραμμιστεί ότι, στη σκέψη 9 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι, με έγγραφο της 13ης Σεπτεμβρίου 1995, η ΑΔΑ κάλεσε τον Β. Connolly σε ακρόαση ειδικώς επί των επιδίκτων γεγονότων, ενόψει των απορρουσών από τα άρθρα 11, 12 και 17 του ΚΥΚ υποχρεώσεών του, και ότι, κατά την ακρόαση της 26ης Σεπτεμβρίου 1995, ο ίδιος αρνήθηκε να απαντήσει σε ερωτήσεις που του υποβλήθηκαν, καταθέτοντας γραπτή δήλωση, το περιεχόμενο της οποίας εκτίθεται στη σκέψη 10 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Μόνο μετά τη δεύτερη αυτή ακρόαση, ήτοι στις 4 Οκτωβρίου 1995, η ΑΔΑ αποφάσισε να συγκαλέσει το πειθαρχικό συμβούλιο κατ' εφαρμογή του άρθρου 1 του παραρτήματος ΙΧ.

- 110 Επομένως, ο όγδοος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως προδήλως αβάσιμος.

Επί του ένατου λόγου αναιρέσεως

- 111 Με τον ένατο λόγο του αναιρέσεως, ο αναιρεσίων προσάπτει στο Πρωτοδικείο ότι, με τη σκέψη 74 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, δέχθηκε ότι ο εισηγητής έχει τη δυνατότητα να υποβάλει την έκθεσή του προφορικώς στα λοιπά μέλη του πειθαρχικού συμβουλίου και ότι επανειλημμένα (με τις σκέψεις 74, 84, 95 και 101 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως) του αντέταξε έλλειψη αποδεικτικών στοιχείων ως προς την επιπολαιότητα και τη μεροληψία με την οποία, κατά την άποψή του, το πειθαρχικό συμβούλιο και ο πρόεδρος του είχαν εκπληρώσει την αποστολή τους, και τούτο παρ' όλα τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκομίστηκαν με το δικόγραφο της προσφυγής και το υπόμνημα απαντήσεως.
- 112 Όσον αφορά το γεγονός ότι δεν συντάχθηκε γραπτή έκθεση ενώπιον του πειθαρχικού συμβουλίου, έχει σημασία να αναγνωρισθεί, όπως έπραξε το Πρωτοδικείο στη σκέψη 74 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι «το άρθρο 3 του παραρτήματος ΙΧ περιορίζεται στην πρόβλεψη της αποστολής του εισηγητή, χωρίς να θέτει ειδικούς τύπους σχετικά με την εκπλήρωσή της, όπως η σύνταξη γραπτής εκθέσεως ή και η κοινοποίηση στους ενδιαφερομένους της εκθέσεως αυτής». Επομένως, ορθώς το Πρωτοδικείο συνήγαγε από τη διαπίστωση αυτή ότι «δεν αποκλείεται η δυνατότητα υποβολής προφορικώς εκθέσεως από τον εισηγητή στα λοιπά μέλη του πειθαρχικού συμβουλίου».

- 113 Όσον αφορά την αιτίαση από φερόμενη παραβίαση εκ μέρους του Δικαστηρίου των κανόνων περί του βάρους της αποδείξεως και περί της οργανώσεως των αποδεικτικών μέσων, τα οποία αποσκοπούσαν εν προκειμένω στη στοιχειοθέτηση της ελλείψεως ανεξαρτησίας και αμεροληψίας του πειθαρχικού συμβουλίου, επιβάλλεται η υπογράμμιση ότι, κατά κανόνα, για να πειστεί ο δικαστής ως προς το βάσιμο του ισχυρισμού ενός διαδίκου ή, τουλάχιστον, για να κρίνει αναγκαίο να παρέμβει ευθέως στην αναζήτηση αποδεικτικών στοιχείων, δεν αρκεί η επίκληση ορισμένων πραγματικών περιστατικών προς στήριξη μιας αξιώσεως· απαιτείται επίσης η προσκόμιση αρκούντως ακριβών, αντικειμενικών και συγκλινουσών ενδείξεων, ικανών να θεμελιώσουν το αληθές τους ή το πιθανολογούμενον ως αληθές τους.
- 114 Η εκ μέρους του Πρωτοδικείου εκτίμηση των αποδεικτικών στοιχείων που προσκομίζονται ενώπιόν του δεν αποτελεί, υπό την επιφύλαξη της περιπτώσεως της αλλοιώσεως των εν λόγω στοιχείων — που δεν απέδειξε εν προκειμένω ο B. Connolly — νομικό ζήτημα υποκείμενο, υπό την έννοια αυτή, στον έλεγχο του Δικαστηρίου (απόφαση της 16ης Σεπτεμβρίου 1997 στην υπόθεση C-362/95 P, Blackspur DIY κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. I-4775, σκέψη 29).
- 115 Επομένως, επιβάλλεται η απόρριψη του ένατου λόγου αναιρέσεως.

Επί του δέκατου λόγου αναιρέσεως

- 116 Με τον δέκατο λόγο του αναιρέσεως, ο αναιρεσείων προσάπτει στο Πρωτοδικείο, αφενός, ότι, με τη σκέψη 174 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, δεν έκανε δεκτό το αίτημά του να συμπεριληφθεί στη δικογραφία το σημείωμα της 28ης Ιουλίου 1995 σχετικά με τον υπολογισμό της μειώσεως των αποδοχών του σε περίπτωση θέσεώς του σε αργία, τη στιγμή κατά την οποία το ως άνω σημείωμα θα του ήταν χρήσιμο προκειμένου να αποδείξει κατάχρηση εξουσίας εκ μέρους της Επιτροπής, και, αφετέρου, ότι έκρινε ότι το σημείωμα αυτό αφορούσε «ειδικά» την παύση του, ενώ κανείς διάδικος δεν έσπευσε να το προσκομίσει στα πλαίσια της δίκης. Με τον τρόπο αυτό, το Πρωτοδικείο προσέβαλε τα δικαιώματά του άμυνας και έκανε παρανόμως χρήση ενός γεγονότος γνωστού «εξ ιδίων».

- 117 Συναφώς, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, ελλείψει αντικειμενικών, λυσιτελών και συγκλινουσών ενδείξεων, οι οποίες εμπίσπτουν αποκλειστικά στην εκτίμησή του, το Πρωτοδικείο απέρριψε το αίτημα περί προσκομίσεως σημειώματος της Επιτροπής για την τροποποίηση των γενικών όρων υπολογισμού της μείωσης των αποδοχών σε περίπτωση θέσεως υπαλλήλου σε αργία, το οποίο, λόγω ακριβώς του αντικειμένου του, δεν αφορούσε την περίπτωση της παύσεως εν γένει ούτε τη συγκεκριμένη κατάσταση του B. Connolly κατόπιν του μέτρου της παύσεως που ελήφθη εις βάρος του.
- 118 Επομένως, ο δέκατος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως προδήλως αβάσιμος.

Επί του ενδέκατου λόγου αναιρέσεως

- 119 Με τον ενδέκατο λόγο του αναιρέσεως, ο αναιρεσείων βάλλει κατά των σκέψεων 172 έως 175 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως με το αιτιολογικό ότι το Πρωτοδικείο δεν απάντησε σε ορισμένα επιχειρήματα δυνάμενα να αποδείξουν το υποστατό καταχρήσεως εξουσίας που διαπράχθηκε κατά την πειθαρχική διαδικασία. Τα επικληθέντα επιχειρήματα αφορούν την «παραλληλία των διαδικασιών», την «έλλειψη απαντήσεως επί του ακριβούς περιεχομένου της πειθαρχικής διαδικασίας σε σχέση με τα άρθρα 11, 12 και 17 του ΚΥΚ», την «έλλειψη λογικής αλληλουχίας μεταξύ της μείζονος και της επακόλουθης προτάσεως στα πλαίσια της πειθαρχικής διαδικασίας», το γεγονός ότι «η Επιτροπή ενέμεινε με τα έγγραφά της ότι το πειθαρχικό συμβούλιο ουδόλως όφειλε να αναγνώσει το επίδικο βιβλίο» ή την «ενεργό και μη αντικειμενική εμπλοκή του γενικού γραμματέα υπό την ιδιότητά του ως προέδρου του πειθαρχικού συμβουλίου».
- 120 Συναφώς, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 171 έως 175 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι τα επιχειρήματα του B. Connolly δεν συνιστούσαν «αντικειμενικές, λυσιτελείς και συγκλινουσες ενδείξεις», ικανές να καταστήσουν αξιόπιστη την άποψή του ότι η πειθαρχική ποινή που του επεβλήθη

επιδίωκε σκοπό διάφορο από τη διαφύλαξη της εσωτερικής τάξεως της κοινοτικής δημόσιας διοικήσεως. Η συλλογιστική αυτή της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να εκληφθεί, ενόψει των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως, ως ικανή να δώσει εγκύρως απάντηση στην επιχειρηματολογία του B. Connolly και, συνακόλουθα, ως επαρκής ώστε να επιτρέψει στο Δικαστήριο να ασκήσει τον έλεγχό του.

121 Πράγματι, όπως υπογράμμισε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 61 των προτάσεών του, η υποχρέωση του Πρωτοδικείου να αιτιολογεί τις αποφάσεις του δεν μπορεί να ερμηνεύεται ως συνεπαγόμενη την υποχρέωσή του να απαντά λεπτομερώς σε κάθε προβαλλόμενο από τον διάδικο επιχείρημα, ειδικότερα αν δεν είναι αρκούντως σαφές και ακριβές και δεν στηρίζεται σε πρόσφορα αποδεικτικά στοιχεία. Συναφώς, ο B. Connolly δεν απέδειξε, ούτε καν ισχυρίστηκε, ότι τα επιχειρήματα στα οποία αναφέρεται η σκέψη 119 της παρούσας αποφάσεως ήσαν τέτοιας φύσεως, αλλ' ούτε ότι στηρίζονταν σε αποδεικτικά στοιχεία που είχε ενδεχομένως αλλοιώσει το Πρωτοδικείο ή κατά την εκτίμηση των οποίων το τελευταίο καταστρατήγησε τους διαδικαστικούς κανόνες ή παραβίασε τις γενικές αρχές του δικαίου σε θέματα βάρους αποδείξεως και οργανώσεως των αποδεικτικών στοιχείων.

22 Υπό τις περιστάσεις αυτές, επιβάλλεται η απόρριψη του ενδέκατου λόγου αναιρέσεως.

Επί του δωδέκατου λόγου αναιρέσεως

23 Με τον δωδέκατο λόγο του αναιρέσεως, ο αναιρεσείων καταγγέλλει λογικό ρήγμα στην ακολουθούμενη με τη σκέψη 155 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως συλλογιστική, υπό την έννοια ότι το Πρωτοδικείο συνήγαγε από ένα άγνωστο γεγονός ένα αβέβαιο γεγονός, ενώ, κατά τη λογική του κανόνα περί τεκμηρίων, από βέβαιο γεγονός συνάγεται άγνωστο γεγονός. Επιπλέον, ένα αρνητικό συμπέρασμα («δεν μπορεί να συναχθεί») δεν νοείται, κατ' αυτόν, ότι επιτρέπει την έγκυρη διατύπωση οποιασδήποτε συλλογιστικής.

- 124 Η αιτίαση αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή στο μέτρο που θεμελιώνεται σε ανακριβή και εκτός αλληλουχίας ανάγνωση της συγκεκριμένης σκέψεως της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.
- 125 Πράγματι, όπως υπογράμμισε ορθώς ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 64 των προτάσεών του, η σκέψη 155 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως απαντά στην εκ μέρους του B. Connolly αμφισβήτηση του καθεστώτος της εκ των προτέρων αδείας, κατά το άρθρο 17, δεύτερο εδάφιο, του ΚΥΚ, καθ' ο μέτρο επιτρέπει την άσκηση μας «άνευ ορίων λογοκρισίας», αντίθετης προς το άρθρο 10 της ΕΣΔΑ. Συγκεκριμένα, το Πρωτοδικείο έκρινε, αφενός, στη σκέψη 152 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, τον κατ' εξαίρεση χαρακτήρα της μη χορηγήσεως αδείας, η οποία δικαιολογείται μόνον εφόσον η συγκεκριμένη δημοσίευση είναι ικανή να θέσει σε κίνδυνο τα συμφέροντα των Κοινοτήτων, και, αφετέρου, διαπίστωσε, στη σκέψη 154, ότι η απόφαση περί παύσεως θεμελιώνεται ιδίως στο γεγονός ότι, με τη συμπεριφορά του, ο B. Connolly έβλαψε σοβαρά τα συμφέροντα των Κοινοτήτων και σπύλωσε την εικόνα και την υπόληψη του οργάνου. Εξ αυτού συνήγαγε, με τη σκέψη 155, ότι ουδόλως μπορούσε να υποστηριχθεί ότι η προσαφθείσα στον ενδιαφερόμενο παράβαση του άρθρου 17, δεύτερο εδάφιο, θα του είχε προσαφθεί και χωρίς οποιαδήποτε προσβολή του συμφέροντος των Κοινοτήτων, οπότε δεν μπορούσε να γίνει επίκληση της υπέρξεως μας «άνευ ορίων λογοκρισίας».
- 126 Επομένως, ο δωδέκατος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως προδήλως αβάσιμος.

Επί του δέκατου τρίτου λόγου αναιρέσεως

- 127 Με τον δέκατο τρίτο λόγο του αναιρέσεως, ο αναιρεσείων υποστηρίζει ότι, όπως προκύπτει από την εξέταση των λοιπών λόγων αναιρέσεως, δεν αποδεικνύονται οι προσαπτόμενες στον ίδιο παραβάσεις, με αποτέλεσμα να είναι πλημμελής η εκτίμηση του Πρωτοδικείου περί της αναλογικότητας της ποινής, η οποία εδράζεται στη φερόμενη διαπίστωση, με τη σκέψη 166 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι «αποδεικνύεται το υποστατό των προσαπτομένων στον προσφεύγοντα πραγματικών περιστατικών».

128 Λαμβάνοντας υπόψη ότι κανένας από τους λοιπούς λόγους αναιρέσεως που προέβαλε ο B. Connolly δεν μπορεί να γίνει δεκτός, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος και ο δέκατος τρίτος λόγος αναιρέσεως.

129 Δεδομένου ότι τα αιτήματα περί ακυρώσεως της αποφάσεως περί παύσεως απορρίφθηκαν είτε ως απαράδεκτα είτε ως αβάσιμα, το Πρωτοδικείο ορθώς απέρριψε, στις σκέψεις 178 και 179 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, τα αιτήματα του B. Connolly περί αποκαταστάσεως της υλικής ζημίας και ικανοποιήσεως της ηθικής βλάβης που ισχυρίζεται ότι υπέστη, εφόσον τα τελευταία συνδέονταν στενά με τα πρώτα αιτήματα. Δεδομένου ότι ο αναιρεσείων δεν προέβαλε κανένα επιχείρημα δυνάμενο να θέσει υπό αμφισβήτηση την εγκυρότητα της συλλογιστικής αυτής, το ενώπιον του Δικαστηρίου υποβληθέν αίτημά του περί αποζημιώσεως είναι προδήλως απαράδεκτο.

130 Επομένως, η αναίρεση απορρίπτεται στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

131 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, το οποίο εφαρμόζεται στην αναιρετική δίκη δυνάμει του άρθρου 118, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα του νικήσαντος αντιδίκου. Δυνάμει του άρθρου 70 του ίδιου Κανονισμού, τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν τα θεσμικά όργανα στο πλαίσιο των διαφορών μεταξύ των Κοινοτήτων και του προσωπικού τους βαρύνουν τα τελευταία. Πάντως, δυνάμει του άρθρου 122, δεύτερο εδάφιο, του ίδιου Κανονισμού, το άρθρο 70 δεν εφαρμόζεται επί αναιρέσεως που άσκησε μόνιμος ή άλλος υπάλληλος θεσμικού οργάνου κατ' αυτού. Δεδομένου ότι ο αναιρεσείων ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως.
- 2) Καταδικάζει τον **B. Connolly** στα δικαστικά έξοδα.

Rodríguez Iglesias	Gulmann	La Pergola
Wathelet	Σκουρής	Edward
Puissochet	Jann	Sevón
Schintgen		Colneric

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 6 Μαρτίου 2001.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος

G. C. Rodríguez Iglesias